

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 18 юли 2022 г.
(OR. en)

11486/22

RC 44

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 15 юли 2022 г.

До: Генералния секретариат на Съвета

№ док. Ком.: COM(2022) 337 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Доклад относно
политиката в областта на конкуренцията за 2021 г.

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 337 final.

Приложение: COM(2022) 337 final

Брюксел, 14.7.2022 г.
COM(2022) 337 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2021 г.

{SWD(2022) 188 final}

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2021 г.

Съдържание

1. Въведение.....	3
2. Гарантиране, че правилата в областта на конкуренцията продължават да бъдат съобразени с бъдещето — Напредък по обширната политическа програма.....	5
2.1. Нови законодателни инициативи за укрепване на набора от инструменти на политиката в областта на конкуренцията.....	5
2.2. Актуализиране на антитръстовите мерки и правилата за сливанията, за да бъдат съобразени с новите предизвикателства.....	6
2.3. Актуализиране на правилата и насоките за държавна помощ, за да бъдат съобразени с новите предизвикателства.....	10
2.4. Адаптиране на ГД „Конкуренция“ към настоящите и бъдещите нужди от правоприлагане	16
3. Прилагането на политиката в областта на конкуренцията допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар.....	17
3.1. Прилагането на антитръстовите мерки допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар.....	18
3.2. Контролът върху сливанията допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар.....	22
3.3. Контролът върху държавните помощи допринесе за цифровия преход и устойчивостта на единния пазар	23
4. Прилагането на политиката в областта на конкуренцията допринесе за екологичния преход.....	24
4.1. Контролът върху държавните помощи допринесе за екологичния преход	25
4.2. Прилагането на антитръстовите правила и контролът върху сливанията допринесоха за екологичния преход.....	26
5. Политиката в областта на конкуренцията допринесе за икономика в интерес на хората.....	28
5.1. Устойчиви европейски финансови услуги	28
5.2. Фискална помощ и избирателни данъчни предимства	30

5.3. Политиката в областта на конкуренцията продължи да смекчава икономическите и социалните последици от пандемията от COVID-19	30
6. Обединяване на силите за формиране на европейска и глобална култура на конкуренция.....	34
6.1. Сближаване на политиките чрез Европейската мрежа по конкуренция	34
6.2. Сътрудничество в областта на политиката на конкуренцията по света	35

1. Въведение

В годишния доклад относно конкуренцията за 2021 г., представен от Комисията на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, се разясняват най-важните промени в политиката в областта на конкуренцията на ЕС и нейното прилагане през 2021 г.

Политиката в областта на конкуренцията е един от крайъгълните камъни на единния пазар на ЕС. Енергичното прилагане на политиката в областта на конкуренцията предоставя на европейските предприятия и потребителите избор, иновации, качество и конкурентни цени. В съответствие с приоритетите на Комисията прилагането на политиката в областта на конкуренцията също така насърчава конкуренцията за възстановяване след пандемията, както и по-екологосъобразна, по-цифровизирана, по-устойчива и по-приобщаваща икономика в ЕС.

Силният и устойчив единен пазар подкрепя предприемачеството на всички етапи, позволява на предприятия с всякакъв размер да извлекат максимума от мащаба на единния пазар и да използват този мащаб като конкурентно предимство, за да се конкурират по-добре в глобализираната икономика. Политиката на ЕС в областта на конкуренцията трябва не само ефективно и последователно да се прилага, но и да бъде достатъчно гъвкава, за да се справи с настоящите и бъдещите предизвикателства.

През 2021 г. под ръководството на изпълнителния заместник-председател Вестагер политиката в областта на конкуренцията продължи да играе важна роля в отговора на ЕС по отношение на кризата, като беше демонстрирана присъщата му способност да реагира бързо на внезапни промени в икономиката. Временната рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния взрив от COVID-19 даде възможност държавите членки да оказат необходимата и пропорционална подкрепа на иначе жизнеспособни предприятия, които се оказаха в опасност поради пандемията. Комисията също така очерта курса към постепенно премахване на кризисните мерки, свързани с пандемията, съгласно Временната рамка за мерки за държавна помощ, в съчетание с мерки за стимулиране и привличане на частни инвестиции. С оглед намаляването на отрицателното социално и икономическо въздействие върху ЕС, причинено от нахлуването на Русия в Украйна, Комисията отново ще използва гъвкавостта на набора от инструменти на политиката за държавна помощ. Това ще позволи на държавите членки да намалят до минимум отрицателните

икономически въздействия, без да нарушават конкуренцията в ЕС повече от строго необходимото.

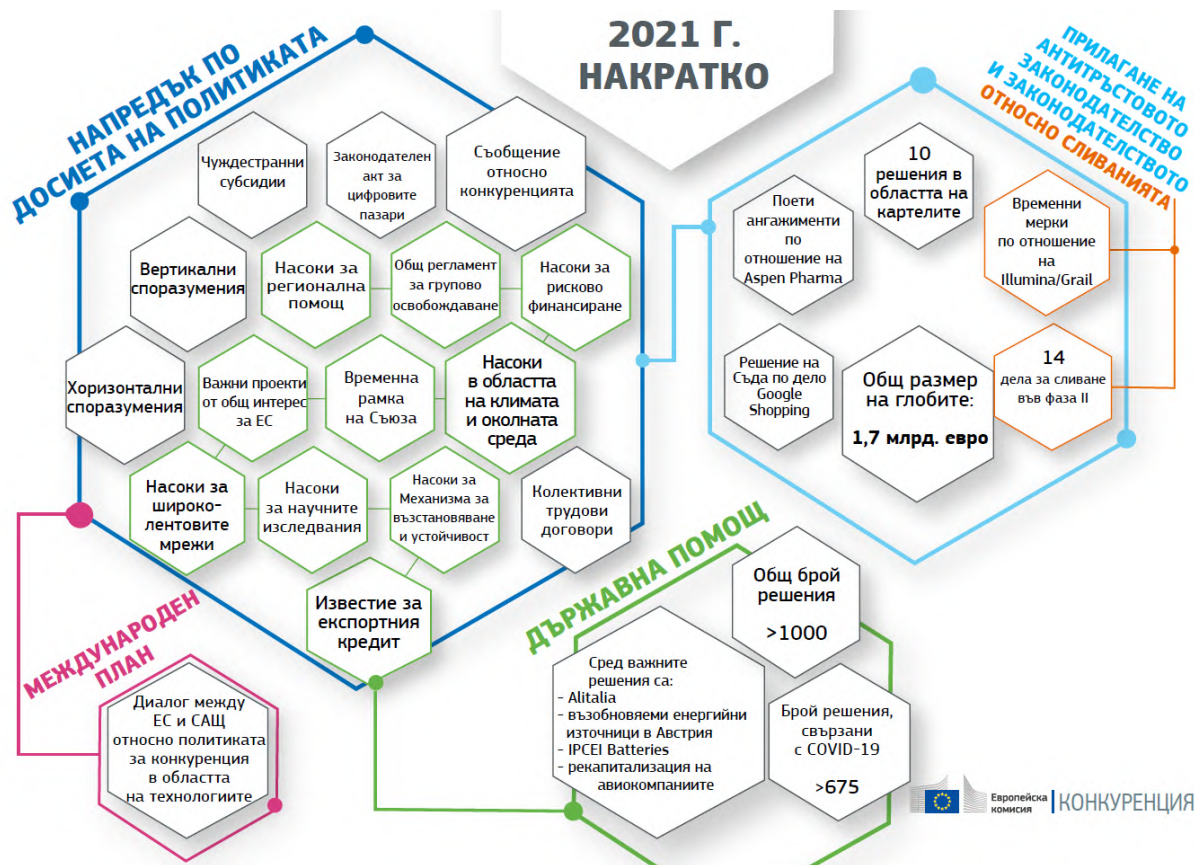
Комисията продължи работата си, за да спомогне пазарите да работят по-добре за граждани и предприятия с всякакъв размер, като приложи правилата в областта на конкуренцията по отношение на антитръстовите мерки, контрола върху сливанията и контрола върху държавните помощи — в цифровия и други сектори — като същевременно отчита спецификата на всеки пазар. При тези свои действия Комисията работеше рамо до рамо с националните органи за защита на конкуренцията на държавите членки и под контрола на съдилищата на ЕС.

Както е посочено в *съобщението на Комисията относно политиката в областта на конкуренцията, съобразена с новите предизвикателства*¹, Комисията провежда безпрецедентен преглед на политиката на ЕС в областта на конкуренцията, обхващаш повече от 20 набора от правила с цел да се гарантира, че инструментите на политиката в областта на конкуренцията на ЕС продължават да бъдат съобразени с бъдещето и подкрепят екологичния и цифровия преход на ЕС, процеса на възстановяване, реакцията на икономическите развиятия и насърчаването на устойчивостта на единния пазар.

Комисията също така е в процес на допълване на набора от инструменти за политиката в областта на конкуренцията с нови инструменти, предназначени да се справят с чуждестранните субсидии и цифровите „пазачи на информационния вход“. През май 2021 г. Комисията внесе предложение за регламент относно чуждестранните субсидии, които нарушават функционирането на вътрешния пазар². През 2021 г. съзакондателите постигнаха значителен напредък по отношение на предложението на Комисията за Законодателен акт за цифровите пазари.

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Политика в областта на конкуренцията, съобразена с новите предизвикателства“ (COM(2021)713, 18.11.2021 г.).

² Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно чуждестранните субсидии, които нарушават функционирането на вътрешния пазар (COM(2021) 223 final, 5.5.2021 г.).

През 2021 г. Комисията продължи да повишава ефективността на своите операции по отношение на прилагането на политиката в областта на конкуренцията. ГД „Конкуренция“ продължи усилията си за цифровизиране на процесите за разглеждане на дела. Годината също така донесе големи промени при прякото разпределяне на финансови ресурси за прилагането на политиката в областта на конкуренцията посредством специален оперативен бюджет. Програмата за единния пазар, конкурентоспособността на предприятията, включително малките и средните предприятия, и европейската статистика (SMP)³ и компонентът към нея за политиката в областта на конкуренцията, с бюджет от 20,4 милиона евро за 2021 г., осигурява стабилно финансиране на мерки за повишаване на капацитета на Комисията за правоприлагане, политически инициативи, международно сътрудничество, както и застъпничество на политиката в областта на конкуренцията. Комуникационната стратегия на ГД „Конкуренция“ подкрепя амбицията на изпълнителния вицепрезидент да съобщава проактивно ползите от политиката в областта на конкуренцията по ясен, последователен и непрекъснат начин.

³ Регламент (ЕС) 2021/690 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма за вътрешния пазар, конкурентоспособността на предприятията, включително малките и средните предприятия, областта на растенията, животните, храните и фуражите, и европейската статистика (програма „Единен пазар“), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 99/2013, (ЕС) № 1287/2013, (ЕС) № 254/2014 и (ЕС) № 652/2014 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 153, 3.5.2021 г., стр. 1—47). Регламентът се прилага с обратна сила от 1 януари 2021 г.

2. Гарантиране, че правилата в областта на конкуренцията продължават да бъдат съобразени с бъдещето — Напредък по обширната политическа програма

2.1. Нови законодателни инициативи за укрепване на набора от инструменти на политиката в областта на конкуренцията

През декември 2020 г., като част от стратегията в областта на цифровите технологии⁴ за справяне със системни цифрови предизвикателства, като разпространението на киберзаплахи, реч на омразата, дезинформация, ограничена конкуренция и справедливост на цифровите пазари, Комисията представи две законодателни предложения, а именно Законодателния акт за цифровите услуги (DSA)⁵ и Законодателния акт за цифровите пазари (DMA)⁶. DMA предлага поредица от пряко приложими задължения за фирмите, които действат като важни „пазачи на информационния вход“ за предприятията и потребителите на единния пазар. През 2021 г. DMA продължи да бъде основен законодателен приоритет, както беше демонстрирано от приемането на съответните мандати на съзаконодателите през ноември и декември 2021 г.⁷

През май 2021 г. Комисията внесе предложение за Регламент относно чуждестранните субсидии, които нарушават функционирането на вътрешния пазар⁸. Докато помощта, предоставена от държавите членки на ЕС, се разглежда внимателно, субсидиите, отпуснати от държави извън ЕС на предприятия, действащи в ЕС, остават до голяма степен непроверени. Новите правила ще се справят с чуждестранните субсидии, които нарушават конкуренцията на единния пазар. Съгласно предложението регламент Комисията ще може да разследва субсидиите, предоставени от чужди държави на дружества, действащи в ЕС, и да компенсират — когато е уместно — нарушаващите ефекти, причинени от такава държавна подкрепа⁹.

⁴ Изграждане на цифровото бъдеще на Европа, публикация на Комисията от 19.2.2020 г., ISBN 978-92-76-16362-6.

⁵ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно единния пазар на цифрови услуги (Законодателен акт за цифровите услуги) и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (COM(2020) 825 final, 15.12.2020 г.).

⁶ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор (Законодателен акт за цифровите пазари) (COM(2020) 842 final, 15.12.2020 г.).

⁷ Съобщение за пресата, „Регулиране на големите технологични дружества: Съветът постига съгласие за засилване на конкуренцията в цифровото пространство“, 25 ноември 2021 г., достъпно на <https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2021/11/25/regulating-big-tech-council-agrees-on-enhancing-competition-in-the-digital-sphere/>; и съобщение за пресата „Законодателен акт за цифровите пазари: Парламентът готов за преговори със Съвета“, 15 декември 2021 г., достъпно на <https://www.europarl.europa.eu/news/bg/press-room/2021/12/10/IPR19211/digital-markets-act-parliament-ready-to-start-negotiations-with-council>.

⁸ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно чуждестранните субсидии, които нарушават функционирането на вътрешния пазар (COM(2021) 223 final, 5.5.2021 г.).

⁹ Предложението включва три инструмента: i) в случаите на предложения за концентрации, при които оборотът на целевото дружество в ЕС е най-малко 500 милиона евро и чуждестранната финансова помощ надхвърля 50 милиона евро, трябва да бъде подадено уведомление до Комисията; ii) в случаите на оферти при участие в процедури за възлагане на обществени поръчки в ЕС, включващи чуждестранно финансово участие, при които стойността на поръчката е най-малко 250 милиона евро, трябва да бъде подадено уведомление до Комисията; и iii) Комисията ще разполага с правомощия служебно да разследва други пазарни ситуации, включително по-малки концентрации и по-малки процедури за възлагане на обществени поръчки. Комисията ще има изключителна компетентност за прилагане на регламента. Когато отрицателните ефекти от чуждестранната субсидия надвишават нейните положителни ефекти, Комисията ще има правомощието да наложи компенсационни мерки или да поеме ангажименти за отстраняване на нарушаването. Такви мерки и ангажименти включват набор от структурни или поведенчески корективни мерки, като продажба на определени активи или забрана на определено пазарно поведение. Комисията също така ще има правомощието да забрани субсидирана концентрация или възлагане на обществена поръчка на субсидиран оферент.

2.2. Актуализиране на антитръстовите мерки и правилата за сливанията, за да бъдат съобразени с новите предизвикателства

Целта на текущото преразглеждане на основни антитръстови мерки и правилата за сливанията е да се оценят действащите правила и да се коригират, където е необходимо, в съответствие с развитието на пазара, което промени начина, по който работят предприятията, включително ръста на електронната търговия и онлайн платформите. Комисията също така оценява дали са необходими допълнителни насоки за пазарните участници.

Продължаване на прегледа на вертикалните споразумения за снабдяване и хоризонталните споразумения за сътрудничество

Вертикалните споразумения, като тези между доставчици на стоки или услуги и техните дистрибутори, са общи във всички сектори на икономиката на ЕС. През юли 2021 г. Комисията започна обществена консултация по проекта на преработения Регламент за групово освобождаване на вертикални споразумения (РГОВС) и Насоките относно вертикалните ограничения¹⁰. Целта на текущото преразглеждане е да се изяснят и опростят някои разпоредби, както и да се допълнят забелязаните регулаторни пропуски, за които настоящите правила може вече да не са съобразени с целта поради развитието на пазара, като ръста на онлайн продажбите и появата на нови видове платформи. Комисията има за цел да въведе нови правила, когато срокът на действие на настоящите правила изтече на 31 май 2022 г.

По отношение на прегледа на правилата на ЕС в областта на конкуренцията във връзка със споразуменията за хоризонтално сътрудничество целта на тези правила е да улеснят предприятията да си сътрудничат по начини, които са икономически желани и без неблагоприятни последици от гледна точка на политиката в областта на конкуренцията. През май 2021 г. Комисията публикува констатациите от оценката¹¹ на двата регламента за групово освобождаване на хоризонтални споразумения в областта на научноизследователската и развойна дейност и споразуменията за специализация (РГО за НИРД и РГО за споразуменията за специализация, заедно наричани РГОХС), заедно с Насоките за хоризонталните споразумения. През юли 2021 г. Комисията започна обществена консултация по вариантите на политиката за преразглеждане на правилата¹², тъй като срокът на действие на тези регламенти изтича на 31 декември 2022 г. Комисията има за цел да въведе новите правила до тази дата.

Основни констатации от оценката на правилата за хоризонталните споразумения

Оценката показва, че правилата за хоризонталните споразумения остават полезни инструменти за предприятията. Въз основа на оценката обаче бяха набелязани няколко области, в които

¹⁰ Обществена консултация по проекта на преработения Регламент за групово освобождаване на вертикални споразумения и Насоките относно вертикалните ограничения, 9.7.2021 г.—17.9.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-vber_en.

¹¹ Работен документ на службите на Комисията „Оценка на Регламента за групово освобождаване на хоризонтални споразумения“ (SWD(2021) 103, 6.5.2021 г.).

¹² Обществена консултация — Хоризонтални споразумения между предприятия, 13.7.2021 г.—5.10.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13058-Horizontal-agreements-between-companies-revision-of-EU-competition-rules/public-consultation_bg.

правилата не са в достатъчна степен адаптирани към цифровизацията и постигането на целите за устойчивост. Някои от разпоредбите в РГОХС се разглеждат като строги и сложни, докато други се считат за неясни и трудни за тълкуване от предприятията. По-конкретно условията за освобождаване в РГО за НИРД може вече да не са оптимални за обхващане на споразумения за НИРД, насърчаващи конкуренцията, а обхватът на РГО за споразуменията за специализация може да е твърде тесен. Някои разпоредби в РГОХС и Насоките за хоризонталните споразумения също се считат за неясни или прекалено строги. И накрая, Насоките за хоризонталните споразумения предлагат малко насоки за неотдавнашното развитие на пазара, като цели за цифровизация, издръжливост и устойчивост¹³ в хоризонталните споразумения (например те не осигуряват достатъчна правна сигурност за самооценката на споразуменията, в които са заложили цели за устойчивост, и споразуменията за споделяне на данни/обединяване на данни).

През май 2021 г. Комисията публикува и констатациите от оценката¹⁴ относно функционирането на Регламента за групово освобождаване на моторни превозни средства¹⁵ (РГОМПС). Комисията заключи, че макар и принципите на РГОМПС да остават валидни, възникването на нови технологии и нарастващата роля на данните в този отрасъл трябва да бъдат отразени в насоките на Комисията, придружаващи РГОМПС. Сроктът на действие на настоящия РГОМПС изтича на 31 май 2023 г. Понастоящем Комисията обмисля последващите действия във връзка с направените констатации, като същевременно взема предвид текущия преглед на РГОВС.

Публикувани са резултатите от оценката на известието относно определянето на пазара

Известието относно определянето на пазара¹⁶ предоставя важни насоки за това как Комисията прилага концепциите за съответните продуктови и географски пазари при прилагането на законодателството в областта на конкуренцията. През юли 2021 г. Комисията публикува резултатите от оценката на известието относно определянето на пазара¹⁷. Въз основа на констатациите Комисията реши да преразгледа известието и ще се консултира със заинтересованите страни по проекта на преразгледаното известие относно определянето на пазара през 2022 г.

Основни констатации от оценката на известието относно определянето на пазара **Комисията заключи, че въз основа на практиката на съда на ЕС принципите на известието**

¹³ В програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие са набелязани 17 цели за устойчиво развитие (като действия в областта на климата, финансово достъпна и чиста енергия или изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите и 169 цели (включително, но не само, засилване на устойчивостта и капацитета за адаптиране към свързани с климата бедствия, прекратяване на обезлесяването и възстановяване на гори с влошено състояние или развитие на устойчиви, издръжливи и приобщаващи инфраструктури).

¹⁴ Заключенията са обобщени в доклад за оценка и работен документ на службите на Комисията (SWD). Доклад на Комисията — Доклад на Комисията за оценка на действието на Регламента за групово освобождаване за моторните превозни средства (Регламент (ЕС) № 461/2010) (СОМ(2021) 264, 28.5.2021 г.). Работен документ на службите на Комисията относно Регламента за групово освобождаване на моторни превозни средства, придружаващ документа „Доклад на Комисията — Доклад на Комисията за оценка на действието на Регламента за групово освобождаване за моторните превозни средства (Регламент (ЕС) № 461/2010)“ (SWD(2021) 112, 28.5.2021 г.).

¹⁵ Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 г. за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 102, 23.4.2010 г., стр. 1—7).

¹⁶ Известие на Комисията относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция (ОВ С 372, 9.12.1997 г., стр. 5—13).

¹⁷ Работен документ на службите на Комисията „Оценка на Комисията на известието относно определянето на съответния пазар за целите на правото на Общността в областта на конкуренцията“, 9 декември 1997 г. (SWD(2021) 199, 12.7.2021 г.). Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-07/evaluation_market-definition-notice_en.pdf.

относно определянето на пазара_остават актуални. Те обаче може да не отразяват изцяло неотдашното развитие в практиката за определянето на пазара, като свързаното с цифровизацията. Областите, в които известието относно определянето на пазара може да не е напълно актуално, включват: i) използването и целта на теста SSNIP (малко значително непреходно увеличение на цената) при определянето на съответните пазари; ii) цифрови пазари, по-специално по отношение на продукти или услуги, предлагани на нулева парична цена, и цифрови екосистеми; iii) оценка на географските пазари в условията на глобализация и конкуренция на вноса; iv) количествени техники за определянето на пазара; v) изчисляване на пазарните дялове; и vi) неценова конкуренция (включително иновации).

Публикуван проект на насоки относно прилагането на законодателството в областта на конкуренцията към колективни трудови договори за самостоятелно заетите лица

Някои самостоятелно заети лица имат слабо влияние върху заплащането си и условията на труд. Колективното договаряне може да бъде важен инструмент за постигане на по-добри условия, но някои самостоятелно заети лица могат да се считат за „предприятия“ и следователно колективните трудови договори може да бъдат обхванати от правилата на ЕС в областта на конкуренцията. С оглед справянето с този проблем Комисията се консултира с всички заинтересовани страни относно различни варианти на политиката през януари 2021 г., първо с първоначална оценка на въздействието, а след това с подробен въпросник през март 2021 г.¹⁸ На 9 декември 2021 г. Комисията публикува за консултация проект на насоки относно прилагането на правото на ЕС в областта на конкуренцията към колективни трудови договори относно условията на труд на самостоятелно заетите лица¹⁹. Комисията ще оцени приноса на заинтересованите страни с цел публикуване на окончателен вариант на насоките през 2022 г.

Публикувани са резултатите от оценката на процедурните аспекти и аспектите, свързани с компетентността, на контрола на ЕС върху сливанията и допълнителни насоки по член 22

Целта на оценката на процедурните аспекти и аспектите, свързани с компетентността, на контрола на ЕС върху сливанията беше да се анализира как са действали определени правила за сливания при променящите се условия на пазара. Оценката бе съсредоточена върху четири въпроса: i) ефективността на основаните на оборота прагове за компетентност за обхващането на концентрации, които могат да окажат значително въздействие върху конкуренцията на единния пазар и ii) ефективността на

¹⁸ Колективни трудови договори за самостоятелно заетите лица — приложно поле на правилата на ЕС в областта на конкуренцията, период на консултацията 5.3.2021 г.—31.5.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Collective-bargaining-agreements-for-self-employed-scope-of-application-EU-competition-rules/public-consultation_bg.

¹⁹ Съобщение на Комисията — Насоки относно прилагането на конкурентното право на ЕС към колективните трудови договори във връзка с условията на труд на самостоятелно заетите лица, работещи сами (9.12.2021 г., C(2021) 8838 final, ПРИЛОЖЕНИЕ). Проектът за насоки е част от пакет с инициативи на Комисията, който включва и предложение за директива относно подобряване на условията на труд при работа през платформи и съобщение относно извличане на всички ползи от цифровизацията за бъдещето на труда.

опростената процедура за уведомяване, въведена през 2013 г. През март 2021 г. Комисията публикува констатациите от оценката²⁰.

Основни констатации от оценката на процедурните аспекти и аспектите, свързани с компетентността, на контрола на ЕС върху сливанията

Комисията заключи, че основаните на оборота прагове за компетентност, съчетани с механизма за препращане, като цяло са се оказали ефективни при обхващането на съответните операции на единния пазар на ЕС. Неотдавнашното развитие на пазара обаче доведе до постепенно увеличаване на придобиванията на предприятия, които играят или могат да играят решаваща конкурентна роля, въпреки че генерират малък или никакъв оборот по време на сливането. При оценката се стигна до заключението, че в определени случаи сделки с потенциално отрицателно въздействие върху конкуренцията не са били преразгледани нито от Комисията, нито от която и да е държава членка. Това включва по-специално придобивания, насочени към зараждащи се предприятия с конкурентен потенциал и иновативни предприятия, включително — но не само — в цифровия, фармацевтичния, биотехнологичния и някои други промишлени сектори. Стойността на целевото предприятие не винаги е била в достатъчна степен съответстваща на потенциалните антиконкурентни последици от сделката.

През март 2021 г. Комисията прие съобщение, предоставящо насоки за прилагане на механизма за препращане между държавите членки и Комисията, както е посочено в член 22 от Регламента за сливанията²¹ при специфични обстоятелства, при които основаните на оборота прагове не отразяват конкурентния потенциал на целта и когато сделката не подлежи на уведомяване на никоя държава членка съгласно националното законодателство. Комисията възнамерява да насърчава и приема повече препращания по член 22 от Регламента за сливанията²².

2.3. Актуализиране на правилата и насоките за държавна помощ, за да бъдат съобразени с новите предизвикателства

През 2021 г. Комисията продължи оценката и преразглеждането на съществуващите правила и насоки за държавна помощ, за да улесни допълнително екологичния и цифровия преход, както и да насърчи устойчивостта на единния пазар при възстановяването от пандемията от COVID-19. Комисията продължи да следи развитието на пазара и е в готовност да коригира допълнително своите политически инструменти, така че ЕС да може да реагира бързо при нововъзникващи кризи.

Корекции на Временната рамка за мерки за държавна помощ

Съвсем наскоро Комисията се консултира с държавите членки относно предложение за удължаване на Временната рамка за мерки за държавна помощ до 30 юни 2022 г., като същевременно очертава курса за постепенно премахване на подкрепата при криза, свързана с пандемия. Комисията прие шестото изменение на Временната рамка през

²⁰ Работен документ на службите на Комисията „Оценка на процедурните аспекти и аспектите, свързани с компетентността, на контрола на ЕС върху сливанията“ (SWD(2021) 66 final, 26.3.2021 г.).

²¹ Съобщение на Комисията: Насоки за прилагането на механизма за препращане, посочен в член 22 от Регламента за сливанията, към определени категории случаи (ОВ С 113, 31.3.2021 г., стр. 1–6.).

²² Член 22 от Регламента за сливанията позволява на държавите членки да поискат от Комисията да разгледа всяка концентрация, която няма съюзно измерение, но засяга трансграничната търговия и заплашва да засегне значително конкуренцията на територията на държавата членка или държавите членки, отпавила(и) искането (независимо дали тази сделка подлежи на уведомяване съгласно националните правила за контрол върху сливанията на препращащата държава членка).

ноември 2021 г.²³ Удължаването на срока на действие на съществуващите мерки по Временната рамка за мерките за държавна помощ до 30 юни 2022 г. ще позволи да се избегнат неблагоприятни последици, като не се допусне предприятията внезапно да бъдат лишени от целева държавна подкрепа в момент, когато тежките сътресения, засягащи икономиките на държавите членки, все още не са приключили. Комисията продължава да отделя необходимото внимание на събитията, които може да засегнат ЕС, включително социалното и икономическото въздействие върху ЕС, причинено от нахлуването на Русия в Украйна, за да действа бързо и да адаптира политическите си инструменти, когато е необходимо. Освен това Комисията въведе два нови инструмента за стимулиране и привличане на частни инвестиции за по-бързо, по-екологосъобразно и по-цифровизирано възстановяване от пандемията. Комисията въведе инвестиционна подкрепа за устойчиво възстановяване до 31 декември 2022 г. и подкрепа за платежоспособност до 31 декември 2023 г., което позволява на държавите членки да привличат частни средства и да ги предоставят за инвестиции в МСП, включително стартиращи предприятия и малки дружества със средна пазарна капитализация.

Приети насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката

Комисията продължи с преразглеждането на правилата за държавна помощ, за да ги приведе в съответствие с целите на ЕС в областта на климата. През юни 2021 г. Европейската комисия започна обществена консултация²⁴, с която прикани всички заинтересовани страни да коментират предложеното преразглеждане на Насоките относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката. През декември 2021 г. Комисията одобри новите насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката (CEEAG)²⁵. С преразглеждането се разширява обхватът на насоките, за да бъдат включени нови икономически области като чиста мобилност и декарбонизация на промишлеността. Предоставя се също така гъвкава рамка, която позволява подкрепа за всички технологии, които могат да бъдат съобразени с Европейския зелен пакт. По-широкият обхват на насоките е придружен от предпазни мерки, които гарантират, че държавната помощ е ефикасно насочена там, където е необходима, и се изисква от държавите членки да се консултират със заинтересованите страни при разработването на широки мерки за държавна помощ. Насоките ще подкрепят усилията на ЕС за декарбонизация, кръгова икономика, биологично разнообразие, чиста мобилност или мобилност с нулеви емисии и подобряване на енергийната ефективност и енергийните характеристики на сградите с оглед постигане на целите на ЕС в областта на климата и

²³ Съобщение на Комисията — Шесто изменение на Временната рамка за мерките за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния взрив от COVID-19 и изменение на приложението към Съобщението на Комисията до държавите членки относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към застраховането на краткосрочни експортни кредити (2021/C 473/01, C/2021/8442, ОВ С 473, 24.11.2021 г., стр. 1–15).

²⁴ Обществени консултации от 7.6.2021 г. до 2.8.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-ceeag_en.

²⁵ Съобщение на Комисията: Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката (27.1.2022 г., C(2022) 481 final).

енергетиката до 2030 и 2050 г. Насоките влязоха в сила през януари 2022 г.²⁶. Съгласно преразгледаните правила за съвместима се счита по-голяма държавна помощ спрямо преди.

Прието е съобщение относно преразглеждането на важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ)

Важните проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ) обединяват знания, опит, финансови ресурси и икономически участници в целия ЕС с оглед преодоляване на важни пазарни дефекти, провали на системата и обществени предизвикателства, които не би могло да бъдат разрешени по друг начин. Те допринасят за устойчив икономически растеж, работни места, конкурентоспособност и засилват отворената стратегическа автономност на ЕС. За да се избегне нарушаването на конкуренцията на единния пазар, за ВПОИ се изисква одобрението на Комисията съгласно правилата за държавна помощ. С ВПОИ се дава възможност за авангардни иновации до началното промишлено внедряване и инфраструктурни инвестиции от голямо значение, когато е необходима държавна намеса²⁷. ВПОИ насърчават предприемачеството в ЕС, улесняват екологичния и цифровия преход и повишават устойчивостта на единния пазар. След извършване на оценка и провеждане на обширна консултация²⁸ сред всички заинтересовани страни по предложеното преразгледано съобщение, през ноември 2021 г. Комисията прие преразгледано Съобщение относно правилата за държавна помощ за важни проекти от общоевропейски интерес (Съобщение относно ВПОИ)²⁹. Преразгледаното съобщение относно ВПОИ се прилага от 1 януари 2022 г.

Съобщение относно правилата за държавна помощ за важни проекти от общоевропейски интерес

Актуализираното съобщение разширява обхвата на ЕС и степента на прозрачност на ВПОИ, като предвижда, че ВПОИ обикновено трябва да включват най-малко четири държави членки. Освен това ВПОИ трябва да бъдат разработени по прозрачен и приобщаващ начин. Преразгледаното съобщение улеснява участието на МСП във ВПОИ и увеличава ползите от тяхното участие. Съобщението относно ВПОИ от 2021 г. привежда целите си в съответствие с настоящите приоритети на ЕС. В подкрепа на стратегиите на ЕС в областта на околната среда и за ускоряване на екологичния преход преразгледаното съобщение относно ВПОИ изисква от държавите членки да предоставят доказателства за съответствието на проектите, за които се подава уведомление, с принципа за ненанасяне на значителни вреди. Също така в съобщението се изясняват критериите, които трябва да се използват при комбиниране на европейски и национални фондове.

²⁶ Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/qanda_22_566.

²⁷ В миналото финансирането в рамките на съобщението относно ВПОИ се одобряваше за проекти, свързани с батерии, микропроцесори и определени инфраструктури.

²⁸ Обществени консултации от 23.2.2021 г. до 20.4.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-irsee1_en.

²⁹ Съобщение на Комисията: Критерии за анализа на съвместимостта с вътрешния пазар на държавна помощ за насърчаване изпълнението на важни проекти от общоевропейски интерес, С(2021) 8481 final.

Обществена консултация относно Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации

Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (Рамката за НИРИ)³⁰ стимулира рискови научноизследователски, развойни и иновационни дейности (НИРИ), които не биха се осъществили без държавна подкрепа. Комисията започна обществена консултация през април 2021 г. с оглед да се опрости съществуващата рамка за държавна помощ³¹. Целта е да се улесни подпомагането на научните изследвания, развитието и иновациите от страна на държавите членки, включително за МСП и иновационните клъстери, като същевременно се гарантира, че възможните нарушения на конкуренцията са сведени до минимум, както и че се предоставят подходящи стимули, за да се даде възможност на екологичния и цифровия преход в ЕС. След обществената консултация и получените становища Комисията продължава да обмисля как да модернизира рамката за НИРДИ и да я направи устойчива за бъдещето. Като се има предвид значението на екологичния и цифровия преход и устойчивостта на единния пазар, разсъжденията относно модернизацията на рамката за НИРДИ включват например области като тестване и експериментиране на инфраструктурата, както и разработване и предоставяне на авангардни технологии. Комисията очаква преразгледаната рамка за НИРДИ да бъде приета през 2022 г.

Обществена консултация относно Насоките за държавна помощ за ширококолентови мрежи

С правилата за държавна помощ за разполагане на ширококолентови мрежи (Насоки за ширококолентовите мрежи)³² се улесняват разполагането и въвеждането на ширококолентови мрежи в райони с недостатъчна свързаност, като например отдалечени и слабо населени региони. Насоките дават възможност на държавите членки да подкрепят модерна инфраструктура, която предоставя на крайните потребители висококачествени и достъпни ширококолентови услуги в райони, в които търговските оператори имат ограничени стимули да инвестират.

През юли 2021 г. Комисията публикува констатациите си от оценката на Насоките за ширококолентовите мрежи³³. В тях се стигна до заключението, че като цяло съществуващите правила работят добре и са подходящи за целта, но че ще са необходими някои корекции, за да се адаптират настоящите правила към последните технологични новости. Необходими са адекватни инвестиции, за да се постигнат настоящите цели на политиката на ЕС, и по-специално целите за общество с гигабитов интернет до 2025 г.³⁴ и за „Цифров компас“ до 2030 г.³⁵ През ноември 2021 г.

³⁰ Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (ОВ С 198, 27.6.2014 г., стр. 1).

³¹ Обществени консултации от 8.4.2021 г. до 3.6.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-rdi_en.

³² Съобщение на Комисията: Насоки на ЕС относно прилагането на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разполагане на ширококолентови мрежи (ОВ С 25, 26.1.2013 г., стр. 1—26).

³³ Работен документ на службите на Комисията — Оценка на правилата за държавна помощ при разполагането на ширококолентова инфраструктура (SWD(2021) 194 final, 7.7.2021 г.).

³⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар — към европейско общество на гигабитов интернет (COM(2016) 0587 final).

Комисията представи за обществена консултация предложените преразгледани Насоки за ширококоловите мрежи³⁶. Обществената консултация продължи до 11 февруари 2022 г. Проектът на насоките има за цел да улесни държавите членки при стимулирането на разполагането на високопроизводителни ширококоловите мрежи, включително гигабитови и 5G мрежи, като същевременно се ограничи нарушаването на конкуренцията.

Обхватът на Общия регламент за групово освобождаване е разширен, за да се улеснят програмите на ЕС

С цел подобряване на взаимодействието между правилата на ЕС за финансиране и правилата на ЕС за държавна помощ съгласно новата многогодишна финансова рамка³⁷, през юли 2021 г. Комисията прие изменения на Общия регламент за групово освобождаване (ОРГО)³⁸. С тези изменения се разширява обхватът на регламента и се рационализират правилата за държавна помощ, приложими към националното финансиране, попадащо в обхвата на някои наскоро приети програми на ЕС³⁹.

С изменението на ОРГО държавната помощ, отпусната от националните органи за проекти, финансирани от програми, управлявани на равнище ЕС, може да се прилага пряко от държавите членки без предварително уведомяване на Комисията. Въпреки това държавите членки трябва да информират Комисията за мерките за помощ след тяхното приемане. Освен това актуализираният ОРГО дава възможност на държавите членки да предоставят държавна помощ за цифровия и екологичния преход. Той позволява известна гъвкавост за бързо подпомагане на предприятията, които се нуждаят от помощ поради отрицателни икономически последици, причинени от неочаквани външни сътресения. Освобождаването на широки категории държавна помощ от задължението за предварително уведомяване е значително опростяване и улеснява бързото прилагане от страна на държавите членки.

Преразглеждане на ОРГО във връзка със Европейския зелен пакт

Понастоящем Общият регламент за групово освобождаване е в процес на целенасочено преразглеждане, което има за цел да позволи на държавите членки бързо да мобилизират повече помощ за екологични проекти, без да е необходимо предварително

³⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие (COM(2021) 118 final, 9.3.2021 г.).

³⁶ Проект на съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ за ширококоловите мрежи, 19.11.2021 г.

³⁷ Вж. https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_bg.

³⁸ Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 270, 29.7.2021 г., стр. 39). Публичното финансиране, което отговаря на условията за държавна помощ, определени в член 107, параграф 1 от ДФЕС, обикновено трябва да бъде съобщено на Комисията и одобрено, преди да бъде приведено в действие, за да се гарантира, че публичните разходи не предизвикват нелоялна конкуренция за дружествата, работещи в рамките на вътрешния пазар на ЕС. Държавите членки обаче не са задължени да уведомяват Комисията за държавна помощ, ако въпросната помощ отговаря на всички съответни критерии, посочени в ОРГО.

³⁹ Става въпрос за националното финансиране, предвидено за: операции по финансиране и инвестиране, подкрепяни от фонда InvestEU; проекти за научни изследвания, развитие и иновации (НИРИ), получили „Печат за високи постижения“ по програма „Хоризонт 2020“ или „Хоризонт Европа“, както и съфинансирани проекти за научни изследвания, развитие и иновации или действия за сформирани на кипи по програма „Хоризонт 2020“ или „Хоризонт Европа“; определени трансевропейски инфраструктурни проекти за цифрова свързаност, финансирани или получили „Печат за високи постижения“ по Механизма за свързване на Европа; проекти за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС), известни също като Interreg.

одобрение от страна на Комисията. Преразглеждането има за цел да разшири обхвата на ОРГО, така че да обхване помощта за инвестиции в нови технологии като улавяне, съхранение или използване на водород и въглерод, които са от съществено значение за преодоляване на стратегически зависимости. Обхватът на ОРГО ще бъде разширен и ще обхване области, които са от ключово значение за постигането на целите на Европейския зелен пакт, например ефективното използване на ресурсите и биологичното разнообразие. Освен това преразглеждането на ОРГО има за цел да усъвършенства разпоредбите относно помощта за инвестиции в ключови области на политиката, като например енергийните характеристики на сградите и инфраструктурата за презареждане и зареждане с гориво за чиста мобилност. И накрая, правилата за определяне на допустимите разходи и допустимия интензитет на помощта ще станат по-гъвкави.

Приети са преразгледаните Насоки относно рисковото финансиране

През декември 2021 г. Комисията прие преразгледаните Насоки относно държавната помощ за насърчаване на инвестициите в рисково финансиране⁴⁰. Преразгледаните насоки предвиждат редица подобрения, които ще улеснят прилагането на насоките, ще консолидират съществуващите изисквания за *предварителна* оценка и ще ограничат изискването за предоставяне на анализ на ликвидния недостиг на най-големите схеми за рисково финансиране. Освен това с преразгледаните насоки се въвеждат опростени условия за оценка на схемите, насочени изключително към стартиращи предприятия и МСП, които все още не са извършили първите си търговски продажби. С оглед осигуряването на съгласуваност някои определения, включени в насоките, са приведени в съответствие с тези в ОРГО⁴¹. Преразгледаните насоки се прилагат от 1 януари 2022 г.

Прието е преразгледано съобщение относно застраховането на краткосрочни експортни кредити

През декември 2021 г. Комисията прие преразгледано съобщение относно застраховането на краткосрочни експортни кредити (Съобщението за краткосрочните кредити)⁴². Съобщението включва ограничен брой изменения. Например със съобщението се променят критериите за допустимост за МСП, които при определени обстоятелства може да се възползват от държавна застраховка. Съгласно предишните правила прагът за МСП беше годишен експортен оборот от максимум 2 милиона евро. Преразгледаното съобщение за краткосрочните кредити увеличава този праг на 2,5 милиона евро. Преразгледаното съобщение за краткосрочните кредити влезе в сила на 1 януари 2022 г.

⁴⁰ Съобщение на Комисията: Насоки относно държавните помощи за насърчаване на инвестициите в рисково финансиране (ОВ С 508, 16.12.2021 г., стр. 1—36).

⁴¹ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1—78).

⁴² Съобщение на Комисията до държавите членки относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към застраховането на краткосрочни експортни кредити (ОВ С 497, 10.12.2021 г., стр. 5—13).

Приети са преразгледани насоки за регионална помощ

Насоките за регионална помощ позволяват на държавите членки да подкрепят най-необлагодетелстваните региони, както и регионите, изправени пред преходни или структурни предизвикателства. Насоките също така гарантират целостта на единния пазар, като същевременно отчитат целите на ЕС за сближаване. След оценката на настоящите правила през 2019 г.⁴³ и обширна консултация със заинтересованите страни по проекта на текста, през април 2021 г. Комисията прие преразгледаните Насоки за регионална помощ⁴⁴. Преразгледаните насоки включват редица целенасочени корекции, отразяващи опита, натрупан при прилагането на предишните правила. Те отчитат и новите политически приоритети, свързани с Европейския зелен пакт и европейските промишлени и цифрови стратегии. Преразгледаните Насоки за регионална помощ влязоха в сила на 1 януари 2022 г.

Публикувана оценка на регламента и насоките за групово освобождаване в сектора на селското стопанство

През май 2021 г. Комисията публикува оценка на Регламента за групово освобождаване в сектора на селското стопанство и Насоките за държавна помощ в сектора на селското и горското стопанство и в селските райони⁴⁵. В оценката се стигна до заключението, че като цяло тези правила са подходящи за целта и отговарят на нуждите на съответните сектори⁴⁶. Въпреки това са необходими някои целенасочени редакции, включително изясняване на някои понятия, допълнително рационализиране и опростяване, привеждане в съответствие с реформата на Общата селскостопанска политика⁴⁷, както и корекции, които да отразяват настоящите приоритети на ЕС, по-специално Европейския зелен пакт⁴⁸. Следващата стъпка е оценка на въздействието, в която се разглеждат проблемите, установени по време на оценката. Комисията очаква преразгледаните правила да бъдат приети до 31 декември 2022 г., когато изтичат настоящите.

2.4. Адаптиране на ГД „Конкуренция“ към настоящите и бъдещите нужди от правоприлагане

Цифрова трансформация

Комисията признава цифровата трансформация като основен политически приоритет за настоящия си мандат (Европа, подготвена за цифровата ера) не само за стимулиране на

⁴³ Насоки за регионалната помощ за периода 2014—2020 г. (ОВ С 209, 23.7.2013 г., стр. 1).

⁴⁴ Съобщение на Комисията: Насоки за регионалната помощ (ОВ С 153, 29.4.2021 г., стр. 1—46).

⁴⁵ Валидността на тези правила беше предварително удължена до 31 декември 2022 г. Вж. Известие на Комисията за изменение на Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014—2020 г. по отношение на периода на прилагането им и за временно адаптиране на насоките, за да се вземе предвид въздействието на пандемията от COVID-19 (текст от значение за ЕИП) (ОВ 424, 8.12.2020 г., стр. 30—31).

⁴⁶ Оценката показва доколко са били ефективни действащите правила с оглед на главните им цели: свеждане до минимум на нарушенията на конкуренцията и търговията в секторите на селското и горското стопанство; осигуряване на съгласуваност на правилата за държавна помощ в сектора на селското стопанство с Общата селскостопанска политика (ОСП), и по-специално с целите за развитие на селските райони в рамките на ОСП; и опростяване на процедурите и намаляване на административните разходи. Вж. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2089-Agricultural-State-aid-guidelines-review_bg.

⁴⁷ Вж. https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27_bg.

⁴⁸ Вж. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg.

промените на пазарите, но и за модернизиране на държавния сектор. През 2021 г. ГД „Конкуренция“ разработи и одобри всеобхватна вътрешна стратегия в областта на цифровите технологии, която ще направи процесите на разследване и други дейности на ГД „Конкуренция“ по-ефективни. Освен това стратегията в областта на цифровите технологии ще засили правоприлагането на ЕС в областта на конкуренцията чрез инвестиране в най-съвременни цифрови решения и чрез модернизиране на деловодните системи на ГД „Конкуренция“, по-специално чрез въвеждането на CASE@EC за управление на държавните помощи и документи. Стратегията в областта на цифровите технологии е твърдо залегнала в цялостната стратегия в областта на цифровите технологии на Европейската комисия, която превръща Комисията в организация, работеща в цифрова среда, ориентирана към потребителите и основаваща се на данни.

ГД „Конкуренция“ разработва и усъвършенства цифрови решения, които подпомагат взаимодействието между външни заинтересовани страни, като например национални органи за защита на конкуренцията (НОЗК), дружества, работещи на единния пазар, правни кантори и частни лица. В този контекст през 2021 г. ГД „Конкуренция“ въведе три нови цифрови решения, интерактивно отчитане на държавна помощ (SARI2), eConfidentiality и eRFI. Освен това ГД „Конкуренция“ постави началото на проект за преработване на свързаната с делата информация, публикувана на уебсайта EUROPA, с цел подобряване на достъпа, търсенето и експортирането на публични данни относно политиката в областта на конкуренцията (включително дела и решения в областта на държавните помощи, антитръстовите мерки и сливанията). Предвид чувствителния и поверителен характер на информацията, с която работи ГД „Конкуренция“, бяха изготвени или актуализирани планове за ИТ сигурност за нови, както и за съществуващи цифрови решения. Прилагат се необходимите мерки за безопасност и наблюдение, за да се повиши киберсигурността и киберустойчивостта.

През 2021 г. ГД „Конкуренция“ продължи да инвестира в корпоративно разузнаване, усъвършенствани услуги за данни и машинно обучение и решения в подкрепа на разследванията. Специален отдел провежда разузнавателни и разследващи анализи и осигурява съдебна ИТ поддръжка. Освен това отделът събира и анализира информация от публично достъпни източници и събира информация, която представлява потенциален интерес за разследването с цел разкриване на нови случаи.

Ресурси и организация

За да се справи по-добре с развитието на политиката, през ноември 2021 г. ГД „Конкуренция“ извърши реорганизация в рамките на съществуващата организационна структура. Броят на отделите, занимаващи се с важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ), беше увеличен от един на два. Освен това беше създадена работна група за Законодателния акт за цифровите пазари, която да подкрепи приемането и прилагането на Законодателния акт за цифровите пазари. Освен това ГД „Конкуренция“ създаде силен отдел за прилагане на по-координиран подход към последиците от данъчното законодателство и агресивното данъчно планиране в областта на държавните помощи.

Програма „Единен пазар“

Програмата за единния пазар беше приета през април 2021 г.⁴⁹ С бюджет от 4,2 милиарда евро за периода 2021—2027 г. програмата „Единен пазар“ предоставя финансова подкрепа за укрепване на управлението и функционирането на единния пазар и включва компонент, свързан с конкуренцията, тоест специален бюджет за политиката в областта на конкуренцията. С бюджет от 20,4 милиона евро за 2021 г. програмата „Единен пазар“ подпомага ефективното и актуално прилагане на политиката на ЕС в областта на конкуренцията. Средствата бяха използвани и за сътрудничество и партньорства с държавни администрации в ЕС и по света, както и за мерки за застъпничество за конкуренция.

Застъпничество за конкуренция

През 2021 г. Комисията се ангажира със застъпничество за политиката в областта на конкуренцията и информационни дейности на различни нива, за да подкрепи ефективността на политиката на ЕС в областта на конкуренцията, най-вече с участието на изпълнителния заместник-председател Вестагер в събития и на пресконференции. За популяризиране на ползите от политиката в областта на конкуренцията бяха използвани съобщения за пресата, бюлетини и социални медии. Организиран бяха и специални събития на международно равнище или съвместно с държавите членки. Поради пандемията от COVID-19 повечето събития през 2021 г. се проведеха във виртуални и/или хибридни формати.

3. Прилагането на политиката в областта на конкуренцията допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар

С основната амбициозна цел „Европа, подготвена за цифровата ера“ председателят фон дер Лайен определи областта на цифровите технологии като един от най-важните приоритети за този мандат на Комисията. За да преуспяват на конкурентните пазари, предприятията трябва да разработват иновации и да стават по-ефективни⁵⁰. Това се отнася както за бързо развиващите се и задвижвани от иновации цифрови пазари, така и за пазари, които все още не са цифрови. Ефективното прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията и регулаторните реформи са от жизненоважно значение за цифровата трансформация на икономиката на ЕС, за възстановяването от пандемията от COVID-19 и за укрепване на устойчивостта на единния пазар.

⁴⁹ Регламент(ЕС) 2021/690 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма за вътрешния пазар, конкурентоспособността на предприятията, включително малките и средните предприятия, областта на растенията, животните, храните и фуражите, и европейската статистика (програма „Единен пазар“), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 99/2013, (ЕС) № 1287/2013, (ЕС) № 254/2014 и (ЕС) № 652/2014 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 153, 3.5.2021 г., стр. 1–47). Регламентът се прилага с обратна сила от 1 януари 2021 г.

⁵⁰ Значението на конкуренцията и иновациите е подчертано и в Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия за малките и средните предприятия“ (10.3.2020 г., COM(2020) 103 final) и в Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Актуализиране на Новата промишлена стратегия от 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“ (25.5.2021 г., COM(2021)350 final).

3.1. Прилагането на антитръстовите мерки допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар

През 2021 г. Комисията продължи енергично да налага правилата в областта на конкуренцията за справяне с ограниченията на конкуренцията на единния пазар.

На пазарите за компютърни видеоигри Комисията глоби *Valve*, собственик на платформата за онлайн компютърни игри *Steam* и пет издатели — *Bandai Namco*, *Capcom*, *Focus Home*, *Koch Media* и *ZeniMax* — с общо 7,8 милиона евро за ограничаване на трансграничните продажби на компютърни видеоигри въз основа на географското местоположение на клиентите в рамките на ЕИП („геоблокиране“)⁵¹. Глобите за издателите на обща стойност над 6 милиона евро бяха намалени, тъй като дружествата си сътрудничиха с Комисията. *Valve* реши да не сътрудничи и беше глобено с над 1,6 милиона евро.

През април 2021 г. Комисията издаде изложение на възраженията срещу *Apple*, в което временно установи, че *Apple* е нарушило конкуренцията на пазара за стрийминг на музика, тъй като е злоупотребило с господстващото си положение при разпространението на приложения за стрийминг на музика чрез своя *App Store*⁵². Комисията се противопоставя на задължителното използване на собствения механизъм на *Apple* за закупуване на приложения, наложен на разработчиците на приложения за стрийминг на музика, за да разпространяват приложенията си чрез *App Store* на *Apple*. Комисията е обезпокоена и от факта, че *Apple* налага определени ограничения на разработчиците на приложения, които им пречат да информират потребителите на *iPhone* и *iPad* за алтернативни, по-евтини възможности за покупка.

⁵¹ Решение по дела АТ.40413, *Focus Home*; АТ.40414, *Koch Media*; АТ.40420, *ZeniMax*; АТ.40422, *Bandai Namco* и АТ.40424, *Capcom*. Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_21_170.

⁵² Решение по дело АТ.40437, *Apple* — *App Store Practices* (стрийминг на музика). Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_2093.

Комисията също така продължи своите разследвания на потенциални антиконкурентни практики от страна на *Amazon*⁵³. Комисията има опасения, че *Amazon* нарушава конкуренцията на пазарите за онлайн търговия на дребно, като системно разчита на непублични търговски данни на независими продавачи, които продават на пазара на *Amazon*. Тази практика е от полза за собствената дейност на *Amazon* за търговия на дребно, която пряко се конкурира с тези продавачи от трети страни. В отделно дело Комисията разследва възможността *Amazon* да предоставя преференциално третиране на собствените си оферти за търговия на дребно в ущърб на продавачите на пазара *Amazon*, които използват услугите за логистика и доставка на *Amazon*.

През юни 2021 г. Комисията започна официално антитръстово разследване, за да прецени дали *Facebook* е нарушило правилата на ЕС за конкуренцията, като е използвало рекламни данни, събрани по-специално от рекламодатели, за да се конкурира с тях на пазари, на които *Facebook* също е активно, например класифицирани обяви⁵⁴. Комисията има опасения, че *Facebook* използва данни от конкурентни доставчици при рекламиране в социалната мрежа на *Facebook*, за да предостави на *Facebook Marketplace* конкурентно предимство. В рамките на официалното антитръстово разследване ще се оценява и дали *Facebook* обвързва *Facebook Marketplace*, услугата за онлайн обяви на дружеството, със собствената си социална мрежа. Комисията ще провери дали начинът, по който *Facebook Marketplace* е вграден в социалната мрежа, е форма на антиконкурентно обвързване, което дава на дружеството предимство при достигането до клиентите и изключва конкурентните услуги за онлайн обяви.

През юни 2021 г. Комисията започна официално антитръстово разследване в сектора на онлайн рекламата. Комисията разследва дали *Google* е дало предимство на собствената си технология за онлайн реклама във веригата за доставка на рекламни технологии в полза на *YouTube* и в ущърб на конкурентните доставчици на услуги в областта на рекламните технологии, рекламодателите и онлайн издателите⁵⁵. Освен това официалното разследване ще провери дали *Google* нарушава конкуренцията, като ограничава достъпа на трети страни до потребителски данни за рекламни цели на уебсайтове и приложения, запазвайки тези данни за собствена употреба. Разследването на Комисията акцентира върху дисплейната реклама, където *Google* предлага редица услуги на рекламодателите и на издателите.

През ноември 2021 г. Общият съд на Европейския съюз до голяма степен потвърди⁵⁶ предишното решение на Комисията по делото за *Google* Пазаруване.

⁵³ Решение по дело AT.40462, *Amazon Marketplace* и дело AT.40703 — *Amazon — Buy Box*. Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2077.

⁵⁴ Решение по дело AT.40684, *Facebook leveraging*. Вж. https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁵⁵ Решение по дело AT.40670, *Google — Adtech и практики, свързани с данните*. Вж. https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁵⁶ Решение на Общия съд от 10.11.2021 г. по дело T-612/17, *Google LLC и Alphabet, Inc./Европейска комисия*, EU:T:2021:763.

Дело Google Търсене (Пазаруване)

През юни 2017 г. Комисията наложи глоба на *Google* в размер на 2,42 милиарда евро за злоупотреба с господстващо положение на пазара на търсачките чрез предоставяне на незаконно предимство на друг продукт на *Google* — услугата за сравняване на условията за пазаруване⁵⁷. Функцията за сравняване на условията за пазаруване на *Google* за Европа е продукт, който позволява на потребителите да сравняват продукти и цени онлайн и да намират оферти от онлайн търговци на дребно, включително онлайн магазини на производители, платформи (като *Amazon* и *eBay*) и други търговци на дребно. През 2008 г. *Google* прие стратегия за популяризиране на собствената си услуга за сравняване на условията за пазаруване. Поради незаконните практики на *Google* трафикът към услугата за сравняване на условията за пазаруване на *Google* се е увеличил значително, докато конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване са претърпели значителни трайни загуби на трафик. След решението на Комисията *Google* промени т.нар. кутия за пазаруване, за да позволи в нея да присъстват услуги на трети страни за сравняване на условията за пазаруване. През ноември 2021 г. Общият съд на Европейския съюз до голяма степен потвърди решението на Комисията⁵⁸.

На пазара на фармацевтични продукти през февруари 2021 г. Комисията прие набор от ангажименти, предложени от *Aspen*⁵⁹, след разследване на предполагаемо прекомерно ценообразуване от страна на *Aspen*. *Aspen* се съгласи да намали цените си средно със 73 % в цяла Европа (с изключение на Италия) за шест лекарства, които са от съществено значение за лечението на сериозни форми на рак на кръвта, включително миелом и левкемия. Тези намаления на цените ще спестят значителни суми на здравните системи в ЕС и ще гарантират, че тези лекарства ще останат достъпни на пазара.

През март 2021 г. Комисията започна официално антитръстово разследване, за да установи дали *Teva* неправомерно е блокирало или забавило навлизането на нови предприятия, конкуриращи се с хитовия медикамент *Soraxone* на *Teva*, в ущърб на пациентите и здравните системи⁶⁰.

През март 2021 г. Съдът на Европейския съюз потвърди предишното решение на Комисията по делото *Lundbeck* относно т.нар. споразумения „pay for delay“ (споразумения, имащи за цел да забавят навлизането на генерични лекарствени продукти на пазара срещу заплащане).

Решение на Съда по делото *Lundbeck*⁶¹

В делото *Lundbeck* Съдът на Европейския съюз потвърди напълно подхода на Комисията⁶² по отношение на споразуменията „pay for delay“ в контекста на патентни спорове. В

⁵⁷ Решение по дело AT.39740, *Google Търсене (Пазаруване)*. Вж. https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39740/39740_14996_3.pdf.

⁵⁸ Решение на Общия съд от 10.11.2021 г. по дело T-612/17, *Google LLC и Alphabet, Inc./Европейска комисия*, EU:T:2021:763.

⁵⁹ Решение на Комисията по дело AT.40394, *Aspen* от 10.2.2021 г. относно производство по член 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 54 от Споразумението за ЕИП (C(2021) 724 final).

⁶⁰ Решение по дело AT.40588, *Teva Soraxone*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁶¹ Решения на Съда на Европейския съюз от 25.3.2021 г., C-586/16 P, *Sun Pharmaceutical Industries и Ranbaxy (UK)/Комисия*, EU:C:2021:241; C-588/16 P, *Generics (Обединено кралство)/Комисия*, EU:C:2021:242; C-591/16 P, *Lundbeck/Комисия*, EU:C:2021:243; C-601/16 P, *Arrow Group и Arrow Generics/Комисия*, EU:C:2021:244; C-611/16 P, *Xellia Pharmaceuticals и Alpharma/Комисия*, EU:C:2021:245; и C-614/16 P, *Merck KGaA/Комисия*, EU:C:2021:246.

⁶² Решение на Комисията C(2013) 3803 final от 19.6.2013 г. относно производство по член 101 от ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (решение по дело AT.39226 – *Lundbeck*).

споразуменията „pay for delay“ фармацевтично предприятие предлага прехвърляне на стойност на производителите на генерични лекарства, за да ги накара да се откажат или да забавят навлизането си на пазара. През 2002 г. Lundbeck е сключило редица споразумения с различни производители на генерични лекарства за генерични версии на марковото лекарство на Lundbeck — циталопрам, „блокбъстър“ антидепресант. Тези предприятия са се договорили с Lundbeck да не навлизат на пазара в замяна на значителни парични плащания и други стимули. Тези стимули възлизат на десетки милиони евро. Вътрешно в Lundbeck се говори за създаването на „клуб“ и за „кутица \$\$\$“, които ще бъдат разпределени на производителите на генерични лекарства.

Съдът потвърди преценката на Комисията, че такива споразумения „pay for delay“ представляват ограничения по цел, тъй като прехвърлянето на стойност не би могло да има друго обяснение освен интереса на страните да не участват в конкуренцията, основана на качествата. Съдът също така потвърди, че към момента на споразуменията Lundbeck и производителите на генерични лекарства са били потенциални конкуренти, тъй като са имали реални и конкретни възможности да навлязат на пазара и да се конкурират с Lundbeck. Освен това те не са били изправени пред никакви непреодолими бариери за навлизане на пазара.

След започването на антитръстовото разследване в сектора на потребителския интернет на предметите (IoT) през 2020 г.⁶³ Комисията публикува предварителен доклад за консултация през юни 2021 г.⁶⁴ Секторното проучване е съсредоточено върху продукти и услуги, свързани с цифрови гласови асистенти, устройства за интелигентен дом и устройства за носене. Окончателният доклад и придружаващият го работен документ на службите на Комисията бяха публикувани през януари 2022 г.⁶⁵

Окончателен доклад от секторното проучване на потребителския „интернет на предметите“

През януари 2022 г. Комисията публикува констатациите от своето секторно проучване на потребителския интернет на предметите („IoT“)⁶⁶. Този сектор се развива с бързи темпове и има все по-голямо търсене на гласови асистенти като потребителски интерфейси за взаимодействие с други интелигентни устройства и потребителски услуги в областта на IoT. Установени бяха редица потенциални проблеми в областта на конкуренцията, като например практики за изключителност и обвързани продажби на гласови асистенти, ограничаване на възможността за използване на различни гласови асистенти на едно и също интелигентно устройство, липса на оперативна съвместимост и ограничаване на функционалностите на интелигентните устройствата на трети страни и потребителските услуги в областта на IoT. Сложната обстановка на стандартизация и сложните патентовани технологии може да се отразят неблагоприятно на потенциала за растеж на потребителските продукти от областта на IoT. Друга причина за безпокойство е ограничаването на готовите функции, достъпни за потребителите. Други потенциални ограничения на конкуренцията са предварителните инсталации, настройките по подразбиране и видимото поставяне на потребителски услуги от областта на IoT върху интелигентни устройства или във връзка с гласови асистенти. Комисията ще вземе предвид информацията от проучването в сектора на потребителския IoT, в своите бъдещи дейности по правоприлагане и регулиране. Това също така допринася за законодателния дебат по предложението на Комисията за Законодателния акт за цифровите пазари.

⁶³ Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_20_1326.

⁶⁴ Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_21_2884.

⁶⁵ Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_22_402.

⁶⁶ Работен документ на службите на Комисията — Доклад на Комисията до Съвета и Европейския парламент: Окончателен доклад — Секторно проучване на потребителския интернет на предметите (SWD (2022) 10 final, 20.1.2022 г.).

3.2. Контролът върху сливанията допринесе за цифровия преход и силен и устойчив единен пазар

Контролът върху сливанията гарантира, че консолидацията се осъществява по начин, който запазва достатъчен конкурентен натиск на пазарите, засегнати от сливането. Контролът върху сливанията предотвратява създаването на пазарни структури, при които предприятията и потребителите имат твърде малък избор, сблъскват са с по-малко иновации, по-ниско качество или по-високи цени. Контролът върху сливанията изисква оценка на положителните и отрицателните ефекти от консолидацията.

През 2021 г. дейността на Комисията в областта на сливанията остана на много високо равнище. Комисията прие 396 решения за сливане в различни сектори (през 2020 г. Комисията прие 352 решения за сливане), от които 309 бяха одобрени с опростена процедура. Комисията се намеси в 14 предложени придобивания, от които 11 сделки бяха одобрени при определени условия. Три сделки, за които е постъпило уведомление, бяха изоставени от страните и оттеглени във Фаза II.

През март 2021 г. Комисията одобри, след задълбочено разследване и при определени условия, придобиването на *Eaton Hydraulics* от *Danfoss*⁶⁷. Предприятието доставя хидравлични компоненти, използвани в машини, предназначени за секторите на селското стопанство, промишлеността и строителството. Ангажиментите бяха насочени към опасенията на Комисията относно конкуренцията и се гарантира, че производителите на машини надолу по веригата може да продължат да се възползват от конкурентни цени и широк избор от иновативни компоненти за своите продукти.

През март 2021 г. Комисията одобри, след задълбочено разследване и при определени условия, придобиването на *GrandVision* от *EssilorLuxottica*⁶⁸. Дружеството развива дейност на пазарите на оптични продукти (слънчеви очила, лещи и рамки) и продажбите на дребно на такива продукти. С намесата си Комисията гарантира, че конкуренцията на ниво търговия на дребно остава динамична, което е от полза за клиентите в Белгия, Италия и Нидерландия.

През април 2021 г. *Air Canada* и *Transat* решиха да прекратят предложеното споразумение за сливане⁶⁹. Това стана след задълбочено разследване от страна на Комисията на предложеното придобиване, за което постъпи уведомление през април 2020 г., като то бе съсредоточено върху припокриващите се операции на страните в областта на услугите за пътнически въздушен транспорт между ЕИП и Канада. Предварителните констатации на Комисията бяха, че предложената сделка би породила опасения за конкуренцията по голям брой трансатлантически маршрути и че въз основа на резултатите от пазарния тест предложените от страните средства за защита изглеждат недостатъчни.

⁶⁷ Решение по дело M.9820 — *Danfoss/Eaton Hydraulics*.

⁶⁸ Решение по дело M.9569 — *EssilorLuxottica/Grandvision*.

⁶⁹ Решение по дело M.9489 — *Air Canada/Transat*.

През декември 2021 г. *International Consolidated Airlines Group* (IAG) и *Air Europa* решиха да оттеглят предложеното споразумение за сливане⁷⁰. Оттеглянето последва задълбочено разследване от страна на Комисията на предложеното придобиване на *Air Europa* от страна на IAG, която контролира *Iberia*, *British Airways* и няколко други авиокомпании⁷¹. Комисията изрази загриженост, че предложената сделка може значително да намали конкуренцията при 70 двойки градове на произход и дестинация в рамките на Испания и до/от Испания, където и двете авиокомпании предлагат преки услуги.

През 2021 г. Комисията продължи задълбоченото си разследване на предложеното придобиване на *Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering* от *Hyundai Heavy Industries Holding*. През януари 2022 г. Комисията забрани сливането, тъй като то би създадо господстващо положение на слятото дружество и би намалило конкуренцията на световния пазар за строителство на големи танкери за втечен газ (LLNG). Втечненият природен газ (LNG) допринася за диверсификацията на енергийните източници на ЕС и подобрява енергийната сигурност.

3.3. Контролът върху държавните помощи допринесе за цифровия преход и устойчивостта на единния пазар

Ширококоленовата инфраструктура, която отговаря на нуждите от много високи цифрови скорости, капацитет и качество, е от ключово значение за постигането на целите за свързаност на ЕС до 2025 г., определени в съобщението за европейско общество на гигабитов интернет до 2025 г.⁷² и стратегията в областта на цифровите технологии⁷³, както и на целите за свързаност на ЕС до 2030 г., определени в Цифровия компас до 2030 г.⁷⁴ Държавната помощ допринася за разгръщането на по-ефективни ширококоленови мрежи в ЕС за справяне с неефективност на пазара, тоест със ситуации и области, в които търговските оператори нямат стимул да осигурят достатъчно покритие с ширококоленов достъп.

През 2021 г., в допълнение към проектите в подкрепа на разгръщането и въвеждането на фиксирани ширококоленови услуги, Комисията одобри няколко проекта, свързани с разгръщането на мобилни ширококоленови услуги, включително през май 2021 г. германска схема за помощ в размер на 2,1 милиона евро⁷⁵, а през декември 2021 г. — испанска схема за подкрепа на разгръщането на пасивна инфраструктура за

⁷⁰ Решение по дело M.9637 — *IAG/Air Europa* (ОВ С 519, 22.12.2021 г., стр. 2).

⁷¹ Решение по дело M.9637 — *IAG/Air Europa*.

⁷² Съобщение на Комисията „Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар — към европейско общество на гигабитов интернет“ (COM/2016/0587, 14.9.2016 г.).

⁷³ Изграждане на цифровото бъдеще на Европа, 19.2.2020 г. Вж.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0067>.

⁷⁴ Съобщение на Комисията „Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие“ (COM(2021) 118 final, 9.3.2021 г.).

⁷⁵ Решение по дело SA.59574, *Германия — Разгръщане на високоскоростна мобилна инфраструктура в Германия* — DE (ОВ С 410, 8.11.2021 г., стр. 1).

предоставяне на мобилни комуникационни услуги в райони без 4G мобилно покритие⁷⁶.

През юни 2021 г. Комисията установи, че помощта, получена от наземните оператори за разширяване на наземната телевизионна мрежа в отдалечени райони на Испания, е в противоречие с правилата на ЕС за държавните помощи. След отмяната на решение на Комисията от 2013 г. (отнасящо се за всички региони с изключение на Кастилия-Ла Манча), Комисията потвърди, че в периода 2005—2008 г. операторите на наземни платформи са получили несъвместимо избирателно предимство пред своите конкуренти. Съдът потвърди решението на Комисията относно Кастилия-Ла Манча през септември 2018 г.⁷⁷ Тъй като Испания беше възстановила само частично помощта, Комисията започна производство пред Съда. През април 2021 г. Съдът постанови, че Испания не е успяла да възстанови помощта (C-704/19)⁷⁸. Възстановяването на тази помощ продължава.

4. Прилагането на политиката в областта на конкуренцията допринесе за екологичния преход

Политиката на ЕС в областта на конкуренцията е в добра позиция да допринесе за целите на ЕС, свързани с околната среда и климата, включително декарбонизацията на икономиката и преминаването в транспортния сектор от замърсяващи изкопаеми горива към алтернативни горива в съответствие с политиката на Комисията в областта на мобилността. Прилагането на законодателството в областта на конкуренцията допринася за Европейския зелен пакт⁷⁹, като поддържа пазарите ефективни, справедливи и иновативни. В този контекст ефективното прилагане на инструмента за държавна помощ е от ключово значение за избягване на нарушаването на конкуренцията на единния пазар.

През февруари 2021 г. ГД „Конкуренция“ организира конференция на заинтересованите страни, за да се обсъди по какъв начин антитръстовата политика, политиката в областта на сливанията и политиката в областта на държавните помощи могат най-добре да работят заедно с политиките в областта на околната среда и климата. Като последващо действие ГД „Конкуренция“ публикува през септември 2021 г. кратка информация за политиката в областта на конкуренцията относно това как политиката в областта на конкуренцията може и ще подкрепи целите на Зеления пакт⁸⁰.

⁷⁶ Решение по дело SA.64394 RRF — Испания — Схема за национална помощ за пасивна инфраструктура за мобилни мрежи.

⁷⁷ Решение на Съда от 20.9.2018 г., C-114/17, *Кралство Испания/Европейска комисия*, EU:C:2018:309.

⁷⁸ Решение на Съда от 29.4.2021 г., C-704/19, *Европейска комисия/Кралство Испания*, EU:C:2021:342.

⁷⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският зелен пакт“ (COM(2019) 640 final).

⁸⁰ https://ec.europa.eu/competition-policy/index/news/competition-policy-brief-12021-policy-support-europes-green-ambition-2021-09-10_en.

4.1. Контролът върху държавните помощи допринесе за екологичния преход

През 2021 г. Комисията одобри редица мерки за държавна помощ, предназначени да подкрепят екологичния преход на ЕС. По-специално Комисията одобри 18 мерки в подкрепа на възобновяемата енергия и 7 мерки в подкрепа на чистата мобилност.

През януари 2021 г. Комисията прие решение за разрешаване на втория важен проект от общоевропейски интерес (ВПОИ) в областта на батериите⁸¹. Проектът, озаглавен Европейски проект за иновации в областта на акумулаторните батерии, ще подкрепи научните изследвания и иновациите във веригата за създаване на стойност в сектора на акумулаторните батерии. През следващите години дванадесетте държави членки ще осигурят финансиране на стойност до 2,9 милиарда евро. Очаква се публичното финансиране да привлече допълнителни частни инвестиции в размер на 9 милиарда евро. Проектът допълва първия ВПОИ в областта на веригата за създаване на стойност в сектора на акумулаторните батерии, одобрен през декември 2019 г.⁸² Проектът е в съответствие с политиките на Комисията за преминаване от използване на изкопаеми горива към алтернативни горивни технологии и за екологичен и цифров преход на икономиката на ЕС в рамките на Европейския зелен пакт и стратегията в областта на цифровите технологии⁸³, както и за повишаване на устойчивостта на икономиката на ЕС.

През февруари 2021 г. Комисията одобри румънските планове за подпомагане на модернизацията на топлофикационната система в Букурещ⁸⁴. Мярката за помощ в размер на 254 милиона евро, финансирана от структурните фондове на ЕС, ще помогне на Румъния да постигне целите си за енергийна ефективност и ще допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове и други замърсители, без да нарушава неоправдано конкуренцията.

През април 2021 г. Комисията одобри удължаването и изменението на германска схема за подпомагане на производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници и от минен газ, както и намаляването на таксите за финансиране на подпомагането на електроенергията от възобновяеми източници. От намалението на таксите ще може да се възползват енергоемките предприятия и бреговете електрозахранвания на корабите по време на престой в пристанищата.

През май 2021 г. Комисията одобри датска схема за помощ в подкрепа на производството на електроенергия от възобновяеми източници. Мярката ще помогне на

⁸¹ Държавна помощ: Комисията одобрява публична подкрепа от дванадесет държави членки в размер на 2,9 милиарда евро за втори общоевропейски проект за научни изследвания и иновации по цялата верига за създаване на стойност в сектора на акумулаторните батерии, съобщение за пресата на Комисията от 26.1.2021 г. Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_226. Неповерителната версия на решението ще бъде предоставена на разположение в регистъра на държавните помощи на уебсайта, свързан с конкуренцията, под номера на дела SA.55855 (Австрия), SA.55840 (Белгия), SA.55844 (Хърватия), SA.55846 (Финландия), SA.55858 (Франция), SA.55831 (Германия), SA.56665 (Гърция), SA.55813 (Италия), SA.55859 (Полша), SA.55819 (Словакия), SA.55896 (Испания) и SA.55854 (Швеция). Вж. https://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/.

⁸² Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6705.

⁸³ Изграждане на цифровото бъдеще на Европа, 19.2.2020 г. Вж.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0067>.

⁸⁴ Решение по дело SA.57425, Румъния — Мярка за подкрепа за модернизиранията на топлофикационната система на община Букурещ (ОВ С 177, 7 май 2021 г., стр. 1).

Дания да постигне целите си в областта на възобновяемата енергия, без да нарушава неоправдано конкуренцията, и ще допринесе за постигането на европейската цел за климатична неутралност до 2050 г.⁸⁵

През юни 2021 г. Комисията одобри удължаването и изменението на съществуваща германска схема за подпомагане на производството на електроенергия от нови, модернизирани и преоборудвани високоефективни когенерационни централи. С одобрената схема ще се насърчи енергийната ефективност и ще се допринесе за по-нататъшно намаляване на емисиите на CO₂⁸⁶.

През юли 2021 г. Комисията одобри френска схема за подпомагане на операторите на наземни слънчеви, вятърни и водноелектрически инсталации на стойност 30,5 милиарда евро. Мярката ще помогне на Франция да постигне целите си в областта на възобновяемата енергия, без да нарушава неоправдано конкуренцията, и ще допринесе за постигането на европейската цел за климатична неутралност до 2050 г.⁸⁷

Освен това през декември 2021 г. Комисията одобри германска схема на стойност 900 милиона евро за подпомагане на инвестициите в производството на водород от възобновяеми източници в държави извън ЕС, който след това ще бъде внасян и продаван в ЕС⁸⁸. Схемата, наречена H2Global, има за цел да отговори на търсенето на водород от възобновяеми източници в ЕС, което се очаква да нарасне през следващите години, като подкрепи развитието на неизползвания потенциал на възобновяемите източници извън ЕС. Освен това H2Global ще подкрепя проекти, които водят до значително намаляване на емисиите на парникови газове, в съответствие с целите за опазване на околната среда и климата, заложи в Европейския зелен пакт.

4.2 Прилагането на антиръстовите правила и контролът върху сливанията допринесоха за екологичния преход

През юли 2021 г. Комисията установи, че производителите на автомобили *Daimler*, *BMW* и *Volkswagen Group* (*Volkswagen*, *Audi* и *Porsche*) са нарушили антиръстовите правила на ЕС, като са се договаряли за техническо развитие в областта на почистването с азотен монооксид при дизеловите автомобили⁸⁹. Комисията наложи глоби в размер на 875,2 милиона евро, след като всички страни се съгласиха да уредят случая чрез процедура за постигане на споразумение. *Daimler* не беше глобено, тъй като то разкри пред Комисията съществуването на картела. Производителите на автомобили са се договорили да задържат пълния потенциал на съвместно разработена технология за ограничаване на вредните емисии от дизеловите автомобили, като

⁸⁵ Решение по дело SA.56831, Дания — Многотехнологични търгове в областта на възобновяемите енергийни източници за периода 2021—2024 г. (ОВ С 214, 4.6.2021 г., стр. 1).

⁸⁶ Решение по дело SA.56826, Германия — Реформа за подпомагане на комбинираното производство на енергия през 2020 г. (ОВ С 306, 30.7.2021 г., стр. 1).

⁸⁷ Решение по дело SA.50272, Франция — *Appels d'offres pour les renouvelables 2021-2026* (Възлагане на обществени поръчки в областта на възобновяемата енергия за периода 2021—2026 г.) (ОВ С 450, 5.11.2021 г., стр. 1).

⁸⁸ Решение по дело SA.62619, Германия — *H2Global*. Публичната версия на това решение все още не е достъпна. Вж. https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁸⁹ Решение по дело AT.40178, Емисии от автомобили. Вж. https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202146/AT_40178_8022289_3048_5.pdf.

взаимно си сигнализируют, че няма да се конкурират за надвишаване на стандартите за емисии на автомобилите в ЕС.

През април 2021 г. Комисията глоби железопътните дружества *Österreichische Bundesbahnen* (ÖBB), *Deutsche Bahn* (DB) и *Société Nationale des Chemins de fer belges/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen* (SNCB) с общо 48 милиона евро за участието им в картел за разпределяне на клиенти⁹⁰. Нарушението се отнася до услуги за трансграничен железопътен превоз на товари в ЕС, предоставяни от ÖBB, DB и SNCB по модела за споделяне на товари и извършвани в т.нар. маршрутни влакове⁹¹. Разследването на Комисията разкри, че трите железопътни дружества са координирали поведението си, като са обменяли тайна информация относно исканията на клиентите за конкурентни оферти и са си предоставяли фиктивни оферти, за да защитят съответната си дейност.

През септември 2021 г. Комисията прие за правно обвързващи мерките, предложени от Гърция, за да позволи на конкурентите на *Public Power Corporation* (PPC) да купуват повече електроенергия в дългосрочен план⁹². Гърция представи тези мерки, за да премахне изкривяването, създадено от изключителния достъп на PPC до производството на електроенергия от лигнитни въглища, за което Комисията и съдът на ЕС бяха установили, че създава неравенство на възможностите на гръцките пазари на електроенергия. Предложените корективни мерки ще отпаднат, когато съществуващите инсталации за лигнит престанат да работят в търговската мрежа или най-късно до 31 декември 2024 г.⁹³

През декември 2021 г. Комисията наложи глоба в размер на 20 милиона евро на *Abengoa S.A.* и дъщерното му дружество *Abengoa Bionenergía S.A.*⁹⁴ за участие в картел по отношение на механизма за формиране на цените на едро на европейския пазар на етанол. Биогоривата могат да допринесат за насърчаване на по-чист транспорт и намаляване на емисиите на парникови газове и следователно да играят ключова роля в екологичния преход.

В областта на контрола върху сливанията Комисията одобри с условия придобиването на *Suez* от *Veolia*⁹⁵ през декември 2021 г. *Veolia* и *Suez* извършват дейност в секторите за пречистване на води и управление на отпадъците. Двете дружества предлагат широка гама от услуги на общински и промишлени клиенти. Разследването на

⁹⁰ Решение на дело AT.40330 — *Железопътни товарни превози*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹¹ При модела на споделяне на товари, който е договорен модел, предвиден в международното железопътно право, железопътните дружества, извършващи трансгранични железопътни услуги, предоставят на клиентите си единна обща цена за необходимата услуга съгласно един многостранен договор.

⁹² Решение по дело AT.38700, *Гръцки пазари на лигнитни въглища и електроенергия*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹³ Същите задължения бяха поети от Гърция пред Еврогрупата през 2018 г. като условие за предоставяне на допълнително финансово облекчение по Европейския механизъм за стабилност за финансова помощ за Гърция.

⁹⁴ Решение по дело AT.40054 — *Референтни показатели за етанола*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40054.

⁹⁵ Решение по дело M.9969 — *Veolia/Suez*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

Комисията разкри, че сделката би довела до значително хоризонтално припокриване на няколко пазара във Франция и в ЕИП. Това припокриване би довело до риск от премахване на конкурентния натиск, упражняван от Suez върху Veolia. Това за клиентите би довело до намален избор на решения за услуги, често ограничен до слятото предприятие, без да имат реална възможност за договаряне.

5. Политиката в областта на конкуренцията допринесе за икономика в интерес на хората

Социалната пазарна икономика е една от основите, върху която е изграден ЕС, и политиката на ЕС в областта на конкуренцията я подкрепя. През 2021 г. ГД „Конкуренция“ подкрепи тази основна амбициозна цел, като наложи правилата в областта на конкуренцията и защити конкуренцията при справедливи и равни условия. Цифровото измерение беше взето предвид например при прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост, съюза на капиталовите пазари, банковия съюз и гарантирането на ефективно данъчно облагане⁹⁶.

5.1. Устойчиви европейски финансови услуги

Прилагане на антитръстовото законодателство в областта на финансовите услуги

Политиката на ЕС в областта на конкуренцията играе важна роля, за да се гарантира, че конкуренцията в сектора на финансовите услуги се осъществява при справедливи и равни условия. През 2021 г. Комисията се съсредоточи основно върху правоприлагането в областта на картелите в сектора на финансовите услуги, като наложи глоби на обща стойност 740 милиона евро на 16 различни финансови институции.

През април 2021 г.⁹⁷ Комисията прие решение срещу *Bank of America Merrill Lynch, Crédit Agricole, Credit Suisse* и *Deutsche Bank* за участие в картел, свързан с наднационални, държавни и агенционни облигации, деноминирани в щатски долари (USD SSA облигации). Четирите инвестиционни банки са си сътрудничили чрез основна група търговци, които са обменяли търговска информация с чувствителен характер. Участниците в картела са общували помежду си чрез многостранни или двустранни чат стаи посредством терминали на Bloomberg.

През май 2021 г. Комисията санкционира друг картел за търговия с облигации, като наложи глоби на обща стойност 371 милиона евро. Комисията заключи, че *Bank of America, Natixis, Nomura, RBS* (сера *NatWest*), *UBS, UniCredit* и *WestLB* (сера *Portigon*) са нарушили антитръстовите правила на ЕС. Група търговци, наети от тези дружества, са

⁹⁶ Съобщение на Комисията: План за действие за борба с отклоняването от данъчно облагане и за опростяване и улесняване на данъчното облагане (второ тримесечие на 2020 г.), включен в Актуализираната работна програма на Комисията за 2020 г. (COM(2020) 440 final, Приложения 1 и 2, 27.5.2020 г.).

⁹⁷ Решение по дело AT.40346 — *Държавни и агенционни облигации*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2004.

участвали в картел на първичния и вторичния пазар на европейски държавни облигации (ЕДО)⁹⁸.

През декември 2021 г. Комисията санкционира трети картел на пазара за спот търговия на валута⁹⁹. Комисията наложи глоби на *Barclays*, *RBS HSBC* и *Credit Suisse* на обща стойност 344 милиона евро (в допълнение към 1,7 милиарда евро, които вече бяха наложени на тези дружества в двете предишни дела на Forex).

През юни 2021 г. Комисията издаде изложение на възраженията на *Insurance Ireland*, асоциация на ирландските застрахователи. Комисията изрази предварително мнение, че *Insurance Ireland* е нарушила антиitrustовите правила на ЕС, като е ограничила конкуренцията на ирландския пазар за застраховане на моторни превозни средства¹⁰⁰.

Прилагане на държавните помощи в областта на финансовите услуги

Комисията разреши удължаването на няколко съществуващи схеми за държавна помощ, което позволява на държавите членки да продължат да укрепват устойчивостта на финансовия сектор, без да се налага да предоставят нова държавна помощ на отделни финансови институции. Освен това Комисията разреши удължаването на схемите за реструктуриране или организирано излизане от пазара на банки в затруднение, намиращи се в Полша¹⁰¹, Ирландия¹⁰² и Дания¹⁰³. Комисията също така разгледа потенциалния недостиг на ликвидност на банките в Гърция¹⁰⁴. Накрая, Комисията разреши удължаването на действието на пазарно съвместими гаранционни схеми за секюритизация на необслужвани кредити в Гърция (*Hercules*¹⁰⁵) и Италия (*GACS*¹⁰⁶). Тези гаранционни схеми помагат на банките да изчистят балансите си, без да предоставят държавна помощ или да нарушават конкуренцията.

За Кипър¹⁰⁷ и Гърция¹⁰⁸ Комисията разреши непряка държавна помощ за няколко финансови институции. Схемите за държавна помощ са насочени предимно към предоставяне на социална подкрепа на уязвими домакинства, застрашени от загуба на

⁹⁸ Решение по дело AT.40324 — *Европейски държавни облигации*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202142/AT_40324_7971056_3662_3.pdf.

⁹⁹ Решение по дело AT.40135 — *FOREX* https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=1_AT_40135.

¹⁰⁰ Решение по дело AT.40511 — *Insurance Ireland: База данни за застрахователни иски и условия за достъп*. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

¹⁰¹ Решение по дело SA.63002, *Полша — Единадесето удължаване на схемата за организирана ликвидация на кредитни съюзи* (ОВ С 285, 16.7.2021 г., стр. 1); Решение по дело SA.64522, *Полша — Шесто удължаване на схемата за реструктуриране на кооперативни банки и малки търговски банки* (ОВ С 487, 3.12.2021 г., стр. 1).

¹⁰² Решение по дело SA.62303, *Ирландия — Тринадесето удължаване на схемата за реструктуриране и стабилизиране на кредитни съюзи* (ОВ С 240, 18.6.2021 г., стр. 1); Решение по дело SA.100030, *Ирландия — Четринадесето удължаване на схемата за реструктуриране и стабилизиране на сектора на кредитните съюзи* (ОВ С 487, 3.12.2021 г., стр. 1); и Решение по дело SA.62649, *Ирландия — Седемнадесето удължаване на схемата за реструктуриране на кредитните съюзи за периода 2020—2021 г.* (ОВ С 240, 18.6.2021 г., стр. 1).

¹⁰³ Решение по дело SA.58478, *Дания — Трето удължаване на схемата за ликвидация за малки банки* (ОВ С 60, 19.2.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁴ Решение по дело SA.59030, *Гърция — удължаване на схемата за гарантиране на ликвидност за банки* (ОВ С 144, 23.4.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁵ Решение по дело SA.62242, *Гърция — удължаване на схемата „Херкулес“* (ОВ С 214, 4.6.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁶ Решение по дело SA.62880, *Италия — Четвърто удължаване на италианската гаранционна схема за секюритизация на необслужвани заеми* (ОВ С 295, 23.7.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁷ Решение по дело SA.63005, *Кипър — Схема за управление на заеми, отпуснати на Кипър в рамките на правителствени жилищни планове (схема ОΙΚΙΑ)* (ОВ С 366, 10.9.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁸ Решение по дело SA.100197, *Гърция — Разширяване на държавна помощ SA.58555 „Схема за защита на временно основно жилище“*. Официалната версия на решението все още не е публикувана. Официалната версия на решението все още не е публикувана. Вж. https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

жилището си. Освен това Комисията разреши на държавите членки да подпомагат новосъздадени МСП и стартиращи предприятия, които често са възпрепятствани от ограничен достъп до финансиране. За целта Комисията одобри изменение на съществуващата схема за рисковото финансиране във Франция¹⁰⁹.

5.2. Фискална помощ и избирателни данъчни предимства

През 2021 г. Комисията одобри няколко схеми за държавна помощ, с които се отлага плащането на данъци с цел смекчаване на икономическото въздействие на пандемията от COVID-19. През януари 2021 г. Комисията одобри в рамките на Временната рамка за мерките за държавна помощ литовска схема за помощ в размер на 156 милиона евро за дружествата, които са негативно засегнати от пандемията от COVID-19¹¹⁰. Държавната подкрепа включва отсрочване на данъци и мерки за ликвидност, свързани с данъците (например разсрочено плащане на просрочени данъчни задължения, безлихвени периоди, както и временно спиране на събирането на данъчни задължения).

През март 2021 г. Комисията реши да сезира Съда за това, че Обединеното кралство не е възстановило изцяло неправомерна държавна помощ в размер до 100 милиона евро. Незаконната държавна помощ е била предоставена под формата на освобождаване от данъци за пасивни лихви и авторски и лицензионни възнаграждения в Гибралтар между 2011 г. и 2013 г.¹¹¹ През 2018 г. Комисията обяви този режим на освобождаване от корпоративен данък за незаконосъобразен и несъвместим с правилата за държавните помощи и повече от две години след решението на Комисията властите на Гибралтар са възстановили по-малко от 20 % от общата незаконна помощ¹¹². Тъй като дължимите суми на помощта и дължимите лихви за възстановяване бяха изцяло платено по доверителни сметки между май и юли 2021 г., Комисията отмени предишното си решение за започване на процедура по член 108, параграф 2 от ДФЕС срещу Обединеното кралство.

5.3. Политиката в областта на конкуренцията продължи да смекчава икономическите и социалните последици от пандемията от COVID-19

Комисията използва пълната гъвкавост на правилата за държавните помощи при извънредни обстоятелства, за да адаптира Временната рамка за мерките за държавна помощ. Промяната предостави на държавите членки специално разработен набор от инструменти в подкрепа на икономиката по време на пандемията от COVID-19. След първото му приемане през март 2020 г. Комисията адаптира правилата към развиващите се нужди на държавите членки и предприятията. Две допълнителни изменения бяха приети през януари и ноември 2021 г.¹¹³ С шестото изменение се

¹⁰⁹ Решение по дело SA.59985, Франция — *Modification de la décision Aide d'État SA. 55869 (2019/N): Dispositif IR-PME pour les investissements dans les FCPI et FIP* (ОВ С 195, 21.5.2021 г., стр. 1).

¹¹⁰ Решение по дело SA.60632, Литва — *COVID-19 — Отсрочване на данъчни задължения* (ОВ С 41, 5.2.2021 г., стр. 1).

¹¹¹ Решение (ЕС) 2019/700 на Комисията от 19 декември 2018 г. относно Държавна помощ SA.34914 (2013/C), приведена в действие от Обединеното кралство във връзка с корпоративното данъчно облагане в Гибралтар (С(2018/7848) 119, 7.5.2019 г., стр. 151—20).

¹¹² Това дело се отнася до факти, които са се случили преди оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз.

¹¹³ Съобщение на Комисията: Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19 (ОВ С 911, 20.3.2020 г., стр. 1), изменена със съобщения на Комисията С(2020) 2215 (ОВ С 1121,

очертава курс към поетапно премахване на кризисните мерки, като същевременно се избягват ефектите на срутване и се ограничава рискът от по-големи икономически различия между държавите членки.

Решения за държавна помощ съгласно член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС и Временната рамка

Комисията продължи да оценява мерките за помощ съгласно член 107, параграф 3, букви б) и в) от ДФЕС и Временната рамка за мерките за държавна помощ. Временната рамка за мерките за държавна помощ, която първоначално беше създадена с краен срок на действие 31 декември 2020 г., предвижда редица мерки за помощ, които Комисията счита за съвместими съгласно член 107, параграф 3, букви б) и в) от ДФЕС, като например ограничен размер на помощта, избирателни данъчни предимства и държавни гаранции за заеми. До края на 2021 г. Комисията прие повече от 1180 решения във всички държави членки, включително решенията по Временната рамка за мерки за държавна помощ.

През 2021 г. например Комисията одобри в рамките на Временната рамка гръцка схема на стойност 800 милиона евро за подпомагане на дружества, работещи в областта на туризма, засегнати от пандемията от COVID-19¹¹⁴. Комисията стигна до заключението, че мярката е била необходима, целесъобразна и пропорционална, за да се отстранят сериозни смущения в гръцката икономика. Що се отнася до Италия през октомври 2021 г. Комисията одобри съгласно Временната рамка италианска схема на стойност 31,9 милиарда евро за подпомагане на дружества, засегнати от пандемията от COVID-19¹¹⁵.

Редица от тези мерки са съфинансирани от политиката на сближаване след двата пакета от мерки, предоставени от Комисията: Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса (CRII), Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса плюс (CRII+) и пакета REACT-EU.

През март 2021 г. Комисията одобри френска схема за държавна гаранция в размер до 20 милиарда евро, предназначена за подкрепа на икономиката в контекста на пандемията от COVID-19¹¹⁶. Схемата предоставя дългосрочно финансиране на дружества и улеснява нови инвестиции в подкрепа на възстановяването от пандемията от COVID-19.

Решения за държавна помощ и политически инициативи, свързани с COVID-19

През август 2021 г. Комисията одобри набор от гаранции за синтетични секюритизационни трансше в рамките на Европейския гаранционен фонд, управляван

4.4.2020 г., стр. 1), C(2020) 3156 (ОВ С 164, 13.5.2020 г., стр. 3), C(2020) 4509 (ОВ С 218, 2.7.2020 г., стр. 3), C(2020) 7127 (ОВ С 340I, 13.10.2020 г., стр. 1) и C(2021) 564 (ОВ С 34, 1.2.2021 г., стр. 6) и C(2021) 8442 (ОВ С 473, 24.11.2021 г., стр. 1).

¹¹⁴ Решение по дело SA.63123, Гърция — COVID-19: Подкрепа за сектора на туризма (ОВ С 223, 11.6.2021 г., стр. 1).

¹¹⁵ Решение по дело SA.62668, Италия — COVID-19 — IT — Автоматични данъчни мерки и безвъзмездни помощи. Решението е прието на основание член 106, параграф 2 и член 107, параграф 2, букви а), б) и в) от ДФЕС. Вж.

https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

¹¹⁶ Решение по дело SA.58639, Франция — COVID-19: Dispositif de garantie aux fonds de prêts participatifs et d'obligations subordonnées (ОВ С 84, 12.3.2021 г., стр. 1).

от Групата на Европейската инвестиционна банка¹¹⁷. Инициативата подпомага дружества, засегнати от пандемията от COVID-19 в 22 участващи държави членки¹¹⁸.

Решения за държавна помощ по член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС

Член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС дава възможност на Комисията да одобрява мерки за държавна помощ, предоставени от държавите членки за компенсиране на предприятия за щети, пряко причинени от извънредни събития като пандемията от COVID-19 (например в областта на транспорта, туризма, културата, хотелиерството и продажбите на дребно). Държавите членки могат да уведомят Комисията за компенсаторните мерки по член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС, при условие че помощта е пропорционална и е налице пряка причинно-следствена връзка между извънредното събитие (пандемията от COVID-19) и щетите, понесени от бенефициерите¹¹⁹.

Например през януари 2021 г. Комисията разреши германска чадърна схема на стойност 12 милиарда евро за компенсиране на дружествата за щети, понесени поради ограничителни мерки, въведени за ограничаване на пандемията от COVID-19¹²⁰. По тази схема дружествата от всички сектори ще имат право на обезщетение за щети, претърпени по време на периодите на ограничения на свободата на движение в резултат на ограниченията, наложени от германското правителство през март и април, както и през ноември и декември 2020 г.

През април 2021 г. Комисията разреши съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС датска схема на стойност 1,74 милиарда евро за компенсиране на отглеждащите норки и предприятията, свързани с отглеждане на норки, за мерките, предприети в контекста на пандемията от COVID-19¹²¹. През май 2021 г. Комисията разреши германска схема на стойност 10 милиарда евро за компенсиране на дружества от всички сектори за щети, причинени от спешните мерки, предприети за ограничаване на разпространението на COVID-19¹²². Освен това през юли 2021 г. Комисията одобри италианска схема на стойност 800 милиона евро за компенсиране на летищата и наземните оператори за щетите, причинени от пандемията от COVID-19, по-специално ограниченията за пътуване, наложени с цел ограничаване на разпространението на вируса¹²³.

¹¹⁷ Състои се от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ).

¹¹⁸ Вж. съобщение за пресата на Комисията от 16.8.2021 г., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_21_4204.

¹¹⁹ Например щета, причинена от карантинни мерки, които не позволяват на бенефициера да извършва икономическата си дейност. Други видове помощ, насочени по-общо към икономическия спад от коронавирусната пандемия, трябва да бъдат оценени съгласно принципите за съвместимост, посочени в член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС и Временната рамка за мерките за държавна помощ.

¹²⁰ Решение по дело SA.60045, Германия — Допълнителна помощ за ноември по член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС—COVID (ОВ С 41, 5.2.2021 г., стр. 1).

¹²¹ Решение по дело SA.61945, Дания — Схема за помощ за отглеждане на норки и свързани предприятия, засегнати от избухването на COVID-19 (ОВ С 195, 21.5.2021 г., стр. 1).

¹²² Решение по дело SA.62784, Германия — COVID-19 — член 107, параграф 2, буква б) — Федерална чадърна схема (ОВ С 223, 11.6.2021 г., стр. 1).

¹²³ Решение по дело SA.63074, Италия — Схема за компенсиране на щети за управители на летищна инфраструктура и оператори на наземно обслужване в Италия (ОВ С 327, 13.8.2021 г., стр. 1).

Държавна помощ за авиационния сектор

През цялата 2021 г. авиационният сектор продължи да бъде един от най-тежко засегнатите от пандемията от COVID-19. През тази година Комисията прие 35 решения, с които се разрешава отпускането на държавна помощ на предприятия, работещи в авиационния сектор, за задоволяване на нуждите им от ликвидност и капитал, породени от пандемията от COVID-19. Тези мерки за държавна помощ най-често са били одобрявани съгласно Временната рамка за мерките за държавна помощ или член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС.

Комисията одобри държавна помощ за авиокомпаниите Air France¹²⁴, TUI¹²⁵, Scandinavian Airlines Systems¹²⁶, Finnair¹²⁷ и други. Освен това Комисията оцени няколко мерки за оздравяване или реструктуриране на авиокомпаниите като TAP¹²⁸ и Condor¹²⁹ и разреши държавна помощ за осигуряване на дългосрочната жизнеспособност на тези и други авиокомпаниите.

През септември 2021 г. Комисията прие две решения, свързани с италианската авиокомпания Alitalia. След задълбочени разследвания на два държавни заема на обща стойност 900 милиона евро, отпуснати през 2017 г., Комисията стигна до заключението, че тези заеми представляват неправомерна и несъвместима държавна помощ¹³⁰. В отделно решение¹³¹ Комисията установи, че новата италианска авиокомпания ITA, която трябва да поеме част от активите на Alitalia, не е икономически правоприменик на Alitalia и следователно не е задължена да върне неправомерната помощ, получена от Alitalia. Освен това Комисията установи, че вливането на капитал в размер на 1,35 милиарда евро в ITA е съобразено с пазара. Следователно вливанията на капитал не представляват държавна помощ съгласно правилата на ЕС.

Механизмът за възстановяване и устойчивост започна да функционира – Подготовка за излизане от кризата

Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ) влезе в сила на 19 февруари 2021 г.¹³² С него се финансират реформите и инвестициите в държавите членки от началото на пандемията през февруари 2020 г. до 31 декември 2026 г. МВУ е в основата на NextGenerationEU, временен инструмент за възстановяване, който позволява на Комисията да набира средства, за да помогне за възстановяването на непосредствените икономически и социални щети, причинени от пандемията от COVID-19.

¹²⁴ Решение по дело SA.59913, Франция — COVID-19 — Рекапитализация на Air France и Air France — KLM Holding (ОВ С 240, 18.6.2021 г., стр. 1).

¹²⁵ Решение по дело SA.59812, Германия — COVID-19 — Рекапитализация на TUI. Публичната версия на това решение все още не е достъпна. Вж. https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

¹²⁶ Решение по дело SA. 63898, Швеция — COVID-19 — Държавен заем за SAS Consortium, ОВ С 33, 21.1.2022 г.; и Решение по дело SA. 63250, Дания — SA.63250 — COVID-19 — Субсидиран заем за SAS, ОВ С 33, 21.1.2022 г.

¹²⁷ Решение по дело SA.60113, Финландия — Finnair — COVID-19 — хибриден заем по член 107, параграф 2), буква б) (ОВ С 240, 18.6.2021 г., стр. 1).

¹²⁸ Решение по дело SA.60165 — Португалия — Помощ за реструктуриране на TAP SGPS.

¹²⁹ Решение по дело SA.63203, Германия — Реструктуриране на Condor (ОВ С 429, 15.4.2021 г.).

¹³⁰ Решение по дело SA.48171 — Италия — Жалби срещу предполагаема държавна помощ, отпусната на Alitalia.

¹³¹ Решение по дело SA.58173 — Италия — Newco ITA; Вж. съобщение за пресата на Комисията от 10.9.2021 г. „Комисията установи, че новата авиационна компания ITA не е икономически правоприменик на Alitalia и че вливанията на капитал на Италия в ITA са съобразени с пазара“, достъпно на: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4665.

¹³² Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17—75).

Целта на МВУ¹³³ е да се смекчи икономическото и социалното въздействие на пандемията от COVID-19 и ЕС да стане по-устойчив, издръжлив и по-добре подготвен за предизвикателствата и възможностите на екологичния и цифровия преход. МВУ позволява на Комисията да набира средства, за да помогне на държавите членки да осъществят реформи и инвестиции, които са в съответствие с приоритетите на ЕС.

За да се възползват от подкрепата на МВУ, държавите членки трябва да представят на Комисията планове за възстановяване и устойчивост. В тези планове се посочват реформите и публичните инвестиционни проекти, които всяка държава членка планира да осъществи с подкрепата на МВУ. ГД „Конкуренция“ предостави насоки¹³⁴, които да съпътстват и улесняват изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост, за да се гарантира, че подкрепените проекти за инвестиции и реформи са съвместими с правилата за държавна помощ. ГД „Конкуренция“ също така предостави практически насоки на държавите членки за бързо разглеждане на уведомленията за държавни помощи в рамките на МВУ¹³⁵.

6. Обединяване на силите за формиране на европейска и глобална култура на конкуренция

6.1. Сближаване на политиките чрез Европейската мрежа по конкуренция

През 2021 г. Комисията продължи да осигурява съгласуваното прилагане на членове 101 и 102 чрез Европейската мрежа по конкуренция¹³⁶. Два от ключовите подкрепящи механизми за сътрудничество, посочени в Регламент 1/2003 представляват: първо, задължението за националните органи за защита на конкуренцията (НОЗК) да уведомяват Комисията за ново разследване още на етапа на първото формално действие по разследването, и второ, да се допитват до Комисията относно решенията, които се предвиждат. През 2021 г. в рамките на мрежата бяха открити 145 нови разследвания и бяха представени 84 планирани решения.

В допълнение към механизмите за сътрудничество, посочени в Регламент 1/2003, други механизми за сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция осигуряват съгласувано прилагане на правилата на ЕС за конкуренция в различните юрисдикции. Членовете на Европейската мрежа по конкуренция се срещат редовно, за да обсъждат наскоро започнати дела, въпроси на политиката и въпроси от стратегическо значение. През 2021 г. хоризонталните работни групи и секторните подгрупи проведоха 37 срещи, на които служители на НОЗК обмениха мнения и опит.

¹³³ Вж. Информационното табло за възстановяване и устойчивост, което дава обща представа за напредъка в прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и националните планове за възстановяване и устойчивост: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=bg.

¹³⁴ Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/coronavirus/rrf-guiding-templates_en.

¹³⁵ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/practical_guidance_to_MS_for_notifications_under_RRF.pdf.

¹³⁶ Известие на Комисията относно сътрудничеството в рамките на мрежата от органите по конкуренция (ОВ С 101, 27.4.2004 г., стр. 43—53 и ОВ С 374, 13.10.2016 г., стр. 10). Вж. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52004XC0427%2802%29>.

През 2021 г. Комисията наблюдаваше и подпомагаше държавите членки в усилията им да включат Директивата „ЕМК+“¹³⁷ в националното си законодателство. Крайният срок за това беше до 4 февруари 2021 г. През март 2021 г. Комисията откри процедури за нарушение срещу 22 държави членки, тъй като те не са уведомили, че са приложили Директивата „ЕМК+“ преди крайния срок. От 22-те държави членки 14 впоследствие са подали уведомление за прилагането преди края на 2021 г. Преди да приключи производство за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка, Комисията ще провери дали Директивата „ЕМК+“ е приложена правилно. През 2021 г. Комисията продължи да подпомага останалите държави членки при финализирането на прилагането на директивата.

6.2. Сътрудничество в областта на политиката на конкуренция по света

Многостранни отношения

През 2021 г. Комисията продължи активното си участие в международни форуми, свързани с конкуренцията, като Комитета по конкуренция на ОИСР, Международната мрежа по конкуренция (ММК) и Конференцията на ООН по търговия и развитие (УНКТАД).

На заседанията на Комитета по конкуренция на ОИСР през 2021 г. Комисията допринесе за дискусиите относно прилагането на законодателството в областта на конкуренцията и регулаторните алтернативи, програмите за спазване на законодателството в областта на конкуренцията, потенциалната конкуренция, методологиите за измерване на пазарната конкуренция, екологичните съображения при прилагането на законодателството в областта конкуренцията и насърчаването на неутралността по отношение на конкуренцията от органите по конкуренция. Като съпредседател на работната група на ICN за едностранно поведение, Комисията продължи многогодишния проект за оценка на господстващото положение и пазарната сила на цифровите пазари. През 2021 г. Комисията взе участие в деветнадесетото заседание на Междуправителствената група от експерти на УНКТАД по право и политика в областта на конкуренцията.

Комисията продължи да полага усилия за подобряване на международните правила за субсидиите. Реформирането на правилата за субсидиите е един от основните приоритети на ЕС при преразглеждането на търговските правила на Световната търговска организация, както бе потвърдено в съвместното изявление на ЕС, САЩ и Япония¹³⁸.

Двустранни отношения

През декември 2021 г. Комисията и органите по защита на конкуренцията на САЩ започнаха Съвместен диалог между ЕС и САЩ относно политиката на конкуренция в

¹³⁷ Директива (ЕС) 2019/1 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за предоставяне на правомощия на органите по конкуренция на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар (ОВ L 11, 14.1.2019 г., стр. 3—33).

¹³⁸ Вж. <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2330>.

областта на технологиите с цел разработване на общи подходи и засилване на сътрудничеството в областта на политиката на конкуренция и нейното прилагане в технологичните сектори¹³⁹. Комисията продължи да поддържа тесни контакти с Корейската комисия за справедлива търговия и Японската комисия за справедлива търговия съгласно съответните споразумения за сътрудничество¹⁴⁰. През 2021 г. Комисията продължи преговорите с Япония по споразумение за сътрудничество от второ поколение¹⁴¹. Що се отнася до проекта на споразумение за сътрудничество от второ поколение между ЕС и Канада, Комисията поддържа редовни контакти с Канадското бюро за защита на конкуренцията за намиране на решение относно стандартите за защита на данните в Канада, които са в съответствие със стандартите, установени в становището на Съда на ЕС, във връзка със Споразумението между ЕС и Канада относно резервационните данни на пътниците от 2014 г.¹⁴² И накрая, Комисията продължи тясното си сътрудничество по отношение на политиката в областта на конкуренцията с държавната администрация на Китай за регулиране на пазара съгласно споразуменията за сътрудничество от 2019 г.¹⁴³

Комисията има за цел да включи разпоредбите относно конкуренцията и контрола на държавните помощи при преговорите на споразумения за свободна търговия (ССТ). През 2021 г. Комисията продължи преговорите относно ССТ с Австралия, Азербайджан, Индонезия, Нова Зеландия, Узбекистан и Чили.

По отношение на страните кандидатки и потенциалните кандидатки основната цел на политиката на Комисията е да им окаже съдействие при приемането на правната рамка на политиката в областта на конкуренцията, създаването на добре функциониращи и независими в оперативен отношение органи за защита на конкуренцията и натрупването на солидни резултати в областта на правоприлагането. През 2021 г. Комисията продължи да наблюдава спазването на ангажиментите от страните кандидатки и потенциалните кандидати по споразуменията за стабилизиране и асоцииране.

За да развие сътрудничеството в областта на конкуренцията, Комисията продължи да работи и с редица национални и регионални органи в Африка. През 2021 г. Комисията беше домакин на съвместни работни срещи с Южноафриканската комисия по конкуренция относно цифровите аспекти на политиката в областта на конкуренцията и сътрудничеството между органите за защита на конкуренцията.

Редовен и конструктивен диалог между институциите

Европейският парламент, Съветът, Европейският икономически и социален комитет и Европейският комитет на регионите са основни партньори на Комисията в

¹³⁹ Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_6671.

¹⁴⁰ Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/korea_en; https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/japan_en.

¹⁴¹ Вж. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:22003A0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:22003A0722(01)).

¹⁴² Вж. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=AVIS&num=C-1/15>. Понастоящем Канада подготвя преразглеждане на националния си закон за поверителността.

¹⁴³ Вж. https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/china_en.

непрекъснатия диалог относно политиката в областта на конкуренцията. Въпреки пандемията от COVID-19, диалогът продължи и през 2021 г. чрез лични срещи и дистанционно участие.

В Европейския парламент през 2021 г. изпълнителният заместник-председател Вестагер участва в редица обмени на мнения, включително диалози относно Законодателния акт за цифровите пазари в Комисията по икономически и парични въпроси, Комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите, Комисията по правни въпроси, както и в Комисията по промишленост, изследвания и енергетика. Освен това изпълнителният заместник-председател Вестагер обмени мнения с Подкомисията по данъчните въпроси относно данъчното облагане на цифровата икономика и държавните помощи в областта на данъците. Освен това изпълнителният заместник-председател Вестагер участва в пленарни дебати относно политиката в областта на конкуренцията, относно Насоките за държавна помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката, относно Законодателния акт за цифровите пазари и относно Съвета по търговия и технологии ЕС—САЩ. И накрая, изпълнителният заместник-председател Вестагер участва в няколко структурирани диалога с комисиите на Европейския парламент, например в структуриран диалог с Комисията по икономически и парични въпроси.

В писмения си отговор от септември 2021 г. на резолюцията на Парламента относно политиката в областта на конкуренцията (докладчик Van Overtveldt; ЕКР, Белгия), Комисията изтъкна, наред с други неща, приемането на Временната рамка за мерки за държавна помощ, кризата, свързана с COVID-19, разследванията на практиките на държавите членки в областта на данъчните решения и промените в данъчното законодателство. Освен това Комисията изтъкна предложението за Законодателен акт за цифровите пазари и текущото преразглеждане на правилата за държавните помощи (най-важното е преразглеждането на Насоките относно държавната помощ за околната среда и енергетиката (НПОСЕ), което последва т.нар. проверка за пригодност).

През 2021 г. в рамките на Съвета изпълнителният заместник-председател Вестагер участва в обmena на мнения и дебатите по въпросите на политиката в областта на конкуренцията, включително в няколко заседания на Съвета по конкурентоспособност — вътрешен пазар и промишленост.

ПРАВОПРИЛАГАНЕ В ОБЛАСТТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА ВЪВ ВРЪЗКА С АНТИТРЪСТОВИТЕ ПРАВИЛА И КАРТЕЛИТЕ 2021 Г.

КОНТРОЛ НА ЕС ВЪРХУ СЛИВАНИЯТА 2021 Г.

